

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (Τ.Ε.Ι.)
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΛΕΚΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**«Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΚΛΑΔΟ»**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΦΛΟΥΡΕΝΤΖΟΥ ΠΗΝΕΛΟΠΗ - Α.Μ. 2001173

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κος ΗΛΙΑΣ ΜΑΚΡΗΣ

**ΚΑΛΑΜΑΤΑ
2011**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους όσους με υποστήριξαν κατά τη διάρκεια της προσπάθειας περάτωσης της εργασίας αυτής, και βεβαία τον καθηγητή μου κύριο Ηλία Μακρή όπου με τις γνώσεις που μου μετέδωσε στο παρελθόν μπόρεσα να φέρω εις πέρας αυτήν την εργασία που είναι τόσο καθοριστική για έμένα και το μέλλον μου. Επίσης η παρούσα εργασία αφιερώνεται στους πολυαγαπημένους μου γονείς, Χρίστο και Ανδρούλλα, για την απλόχερη βοήθεια τους, στήριξη τους και συμπαράσταση σε κάθε μου βήμα. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω ένα πολύ δικό μου άνθρωπο, το Σωτήρη, για την υπομονή που έκανε με έμένα και την κατανόηση που μου έδειξε, καθώς επίσης και για την αμέτρητη βοήθεια που είχα για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας. Ευχαριστώ !

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
1.1. Η ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.....	6
1.2. Η εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	
2.1. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον ελληνικό χώρο.....	12
2.2. Ορισμός μικρομεσαίας επιχείρησης.....	12
2.2.1. Ο ορισμός του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.....	15
2.2.2. Πλεονεκτήματα και Αδυναμίες.....	16
2.3. Η σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.....	17
2.4. Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ.....	22
2.4.1. Εσωτερικό περιβάλλον.....	23
2.4.2. Εξωτερικό περιβάλλον.....	25
2.5. Βιωσιμότητα των ΜΜΕ.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	
3.1. Η τραπεζική χρηματοδότηση στην Ελλάδα.....	32
3.2. Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και εμπορικές τράπεζες....	32
3.3. Τραπεζικός δανεισμός - Πηγή χρηματοδότησης για τις ΜΜΕ.....	34
3.3.1. Ιστορική ανασκόπηση για το ρόλο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	34
3.3.2. Το οικονομικό πρόβλημα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αναφορικά με τις εμπορικές τράπεζες.....	40
3.4. Η συνθήκη της Βασιλείας 2 και η τραπεζική χρηματοδότηση των ΜΜΕ.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ..	
4.1. Δάνεια για κεφάλαια κίνησης.....	44
4.2. Ταμείο εγγυοδοσίας μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.....	45
4.3. Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing).....	49
4.4. Καινοτόμα χρηματοδοτικά εργαλεία για τις ΜΜΕ.....	51
4.5. Η χρηματοοικονομική συμπεριφορά των ΜΜΕ στην Ε.Ε.....	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

5.1.1. Γενικά κριτήρια χρηματοδότησης.....	52
5.1.2. Ειδικά κριτήρια χρηματοδότησης.....	54
5.2. Ανάλυση κριτηρίων αξιολόγησης.....	55
5.2.1. Γνώση του πελάτη.....	55
5.2.2 Σκοπός χορήγησης - προσδιορισμός και κάλυψη πραγματικής ανάγκης.....	55
5.2.3. Οικονομικά στοιχεία.....	55
5.2.4. Δυνατότητα αποπληρωμής - Πηγές αποπληρωμής δανεισμού.....	56
5.2.5. Εξασφαλίσεις.....	56
5.2.6. Ιστορικό πελάτη.....	56
5.2.7. Ιδιοκτησία.....	56
5.2.8. Διοικητική δομή - Στελέχωση - Διαδοχή.....	57
5.2.9. Επιχειρηματική πρωτοβουλία - Ήθος.....	57
5.2.10. Προϊόντα - Υπηρεσίες.....	57
5.2.11. Συνθήκες αγοράς - θέση πιστούχου στον ανταγωνισμό.....	57
5.2.12. Τρόπος προσέγγισης - σχέση με τράπεζα.....	58
5.2.13. Πληροφορίες αγοράς - Τραπεζών - Δυσμενή στοιχεία.....	58
5.2.14. Βιοτικό επίπεδο - περιουσία.....	59
5.2.15. Εξασφαλίσεις Πιστοδοτήσεων.....	59
5.2.16. Ενέχυρο.....	60
5.2.17. Προσημείωση.....	62
5.2.18. Υποθήκη.....	62
5.2.19. Εγγυήσεις.....	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: EFG EUROBANK

6.1. Ιστορική αναδρομή.....	67
6.2. EFG EUROBANK και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	71
6.2.1. Είδη πίστωσης της EFG EUROBANK.....	71
6.3. Χρηματοδοτικά προϊόντα της τράπεζας EFG EUROBANK.....	71
6.3.1. Κεφάλαια κίνησης.....	72
6.3.2. Επαγγελματικός εξοπλισμός.....	79
6.3.3. Επαγγελματική στέγη.....	79
6.4. Νέα χρηματοδοτικά προγράμματα για κάλυψη αναγκών.....	83

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	86
--------------------------	-----------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	88
--------------------------	-----------

Περίληψη

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία θα εξεταστεί γενικότερα η χρηματοδότηση των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων από τις ελληνικές τράπεζες. Η σημαντικότητα της χρηματοδότησης αυτής, ο ρόλος της ως προς την βιωσιμότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και ο τρόπος που γίνεται αυτή η χρηματοδότηση από τις τράπεζες που δραστηριοποιούνται στον ελληνικό χώρο, και συγκεκριμένα για μία από τις μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες, την EFG EUROBANK όπου έχει και το μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο με μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα.

Στο κεφάλαιο 1 γίνεται μια αναφορά στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και όλη την πορεία του μέχρι σήμερα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ποιες είναι, τι γίνεται με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν και την βιωσιμότητα τους.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας εξετάζουμε την χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα, από τις τράπεζες, και πως προσαρμόζονται αυτές στα μέτρα που έρχονται από την Ευρώπη(συνθήκη της Βασιλείας).

Οι σημαντικότερες μορφές της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τα καινοτόμα χρηματοδοτικά εργαλεία αναφέρονται στο κεφάλαιο 4. Και κατόπιν αυτής της αναφοράς εξετάζονται τα κριτήρια που αξιολογούν οι τράπεζες για το αν θα προχωρήσουν η όχι σε χρηματοδότηση μιας μικρομεσαίας επιχείρησης στην Ελλάδα στο πέμπτο κεφάλαιο.

Στο έκτο κεφάλαιο εστιάζουμε την αναφορά μας σε μία από τις μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες την EFG EUROBANK. Αναφερόμαστε στην πορεία της συγκεκριμένης τράπεζας και στο πως έφτασε να κατέχει μία σημαντική θέση στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Και κατόπιν αυτού εξετάζεται ο τρόπος που χρηματοδοτεί η συγκεκριμένη τράπεζα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και γίνονται γνωστά τα χρηματοδοτικά προϊόντα που έχει και χρησιμοποιεί η EFG EUROBANK, τα οποία είχαν και μεγάλη απήχηση τα τελευταία χρόνια στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να έχει ένα μεγάλο όγκο από αυτές στο χαρτοφυλάκιο των πελατών της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1. Η ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Η ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος θα μπορούσε περιληπτικά να χωριστεί σε τρεις διακεκριμένες χρονικές περιόδους.

Η πρώτη εκτείνεται από την ουσιαστική εγκαθίδρυση του νεότερου ελληνικού κράτους το 1828 μέχρι το 1927 περίπου, οπότε και ιδρύθηκε η Τράπεζα της Ελλάδος με σκοπό να βρει λύσεις στα οικονομικά προβλήματα που υπήρχαν εκείνη την εποχή. Αυτή η περίοδος συμπίπτει με την εποχή του διεθνούς οικονομικού φιλελευθερισμού και χαρακτηρίζεται κυρίως από την παντελή έλλειψη κυβερνητικής μέριμνας και συγκεκριμένης πολιτικής στον πιστωτικό τομέα.

Η δεύτερη εκτείνεται από το 1928 μέχρι το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, με κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου το ότι για πρώτη φορά έχουμε εισαγωγή των στοιχείων εξειδίκευσης και της νομοθετικής ρύθμισης στην οργάνωση της τραπεζικής δραστηριότητας. Στο διάστημα μέχρι και το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου έγιναν πολλές συγχωνεύσεις τραπεζών (Εθνική Τράπεζα - Τράπεζα Αθηνών, Ιονική -Λαϊκή) όπως επίσης και οι μεγαλύτερες τράπεζες κρατικοποιήθηκαν, με αποτέλεσμα το τραπεζικό σύστημα στην πλειοψηφία του να περιέλθει άμεσα ή έμμεσα υπό τον κρατικό έλεγχο.

Η τελευταία περίοδος εκτείνεται από το 1946 μέχρι και σήμερα. Κύρια χαρακτηριστικά της φάσης αυτής, είναι η έντονη, συστηματική και πολύπλευρη κρατική παρέμβαση στην άσκηση της τραπεζικής πίστης εντός του γενικότερου πλαισίου των σύγχρονων διεθνών αντιλήψεων της αναπτυξιακής οικονομικής πολιτικής. Ειδικότερα από την 01.01.1981 με την πλήρη ένταξη της χώρας μας στην ευρωπαϊκή κοινότητα αρχίζει η νέα περίοδος του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος και γενικότερα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Αναλυτικότερα, το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα αρχίζει να υφίσταται το 1828 με την ίδρυση της Εθνικής Χρηματιστικής Τράπεζας η οποία το 1834 έκλεισε λόγω έλλειψης χρηματοδοτικών πόρων, που κατά κύριο λόγο είχαν προέλθει από πηγές του εξωτερικού. Το 1841 δημιουργήθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΤΕ) με ιδιωτικά και κρατικά κεφάλαια. Οι βασικές εργασίες της

ήταν η αποδοχή καταθέσεων, η χορήγηση εμπορικών και στεγαστικών δανείων, όπως επίσης και το αποκλειστικό δικαίωμα της έκδοσης Τραπεζογραμματίων. Το 1864 η ΕΤΕ έχασε αυτή την αποκλειστικότητα μιας και την μοιράζονταν πλέον με την Ιονική Τράπεζα η οποία έως τότε δραστηριοποιούνταν μόνο στα Ιόνια νησιά και πλέον επέκτεινε την δραστηριότητά της και στην υπόλοιπη ελληνική επικράτεια.

Ένας μεγάλος αριθμός τραπεζών δημιουργήθηκε στο 2ο μισό του 19ου αιώνα και η τράπεζα Αθηνών έγινε η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στην αγορά. Το 1928, με την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος ως κεντρικής τράπεζας, η Εθνική Τράπεζα έπαψε να έχει την αρμοδιότητα της έκδοσης τραπεζογραμματίων, μιας και αυτό ήταν πλέον αποκλειστικό δικαίωμα της κεντρικής τράπεζας, ενώ με την ίδρυση της Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας Ελλάδος (ΕΚΤΕ) και της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος (ΑΤΕ) αναγκάστηκε να περιορίσει και άλλες δραστηριότητες της που αφορούσαν την Στεγαστική και την Αγροτική πίστη.

Μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο αρκετές μικρές Τράπεζες έκλεισαν, ακολούθησαν πολλές συγχωνεύσεις τραπεζών (ΕΤΕ - Τράπεζα Αθηνών, Ιονική - Λαϊκή κ.α.) και το ελληνικό τραπεζικό σύστημα απέκτησε, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, κρατικό κατά κύριο λόγο χαρακτήρα. (Μόσχος - Φραγγέτης 1997)

Μολονότι όμως η έναρξη της τραπεζικής λειτουργίας στη Ελλάδα ανάγεται δύο αιώνες πριν, οι βασικές δομές του σύγχρονου ελληνικού τραπεζικού συστήματος τέθηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 1920, όταν αποφασίσθηκε:

- η ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος ως Κεντρικής Τράπεζας, σύμφωνα με τα τότε κυρίαρχα διεθνή πρότυπα,
- η δημιουργία συγκεκριμένων ειδικών πιστωτικών οργανισμών για τη χρηματοδότηση της αγροτικής και κτηματικής πίστης στην Ελλάδα, τομείς στους οποίους οι λειτουργούσες εμπορικές τράπεζες δεν είχαν αναπτύξει μεγάλη δραστηριότητα και
- η διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου που να διέπει τη λειτουργία των εμπορικών τραπεζών και τις συναλλαγές με την πελατεία τους.

Η παρουσία του κράτους στη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος ενισχύθηκε αισθητά στις δεκαετίες του 1950 και 1960 με κύρια χαρακτηριστικά την ίδρυση της, κυβερνητικής σύνθεσης, Νομισματικής Επιτροπής η οποία, μέχρι το 1982 που καταργήθηκε, ήταν αρμόδια για τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής στην Ελλάδα και την άσκηση στις εμπορικές τράπεζες κάθε μορφής

κατασταλτικών ελέγχων, περιλαμβανομένων του καθορισμού των επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων και των όρων και προϋποθέσεων, μέχρι λεπτομέρειας πολλές φορές, διάθεσης όλων των τραπεζικών προϊόντων.

Η κατάσταση αυτή δε μεταβλήθηκε ουσιαστικά ούτε στη δεκαετία του 1970 η οποία, σε ότι αφορά τα δομικά στοιχεία του συστήματος, χαρακτηρίστηκε από δύο μείζονος σημασίας εξελίξεις: την εγκατάσταση στην Ελλάδα ικανού αριθμού αλλοδαπών τραπεζών μέσω υποκαταστημάτων, εν όψει της προοπτικής της ένταξης της χώρας στην τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και την κρατικοποίηση της μεγαλύτερης εκείνη την εποχή ελληνικής ιδιωτικής τράπεζας, της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος.

Η πιστωτική μεταρρύθμιση και ο θεσμικός, λειτουργικός και τεχνολογικός εκσυγχρονισμός του ελληνικού τραπεζικού συστήματος άρχισαν στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Οι σχετικές προσπάθειες επιταχύνθηκαν ιδιαίτερα μετά το 1987, κατ' εφαρμογή των προτάσεων της «Επιτροπής για την Αναμόρφωση και τον Εκσυγχρονισμό του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος», γνωστής ως Επιτροπής Καρατζά. Βασικός στόχος του προγράμματος για τη μεταρρύθμιση και αποκανονικοποίηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος υπήρξε η σταδιακή μεν αλλά πλήρης κατάργηση των διοικητικών περιορισμών στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των υπολοίπων κατηγοριών επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Συνοπτικά θα μπορούσαν να εντοπιστούν ως σημαντικότερες οι ακόλουθες εξελίξεις:

- η απελευθέρωση των επιτοκίων και της διακύμανσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής,
- η κατάργηση των κατασταλτικών ελέγχων στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων,
- η αποεξειδίκευση της λειτουργίας των διαφόρων κατηγοριών πιστωτικών ιδρυμάτων και
- η απελευθέρωση της διασυννοριακής κίνησης κεφαλαίων.

Η απεξάρτηση του τραπεζικού συστήματος από το διοικητικό πλαίσιο παρέμβασης που διαμορφώθηκε στις δεκαετίες της οικονομικής ανασυγκρότησης της χώρας και ο αποχαρακτηρισμός του ως φορέα διοχέτευσης ελκυστικών δανειακών κεφαλαίων σε ιδιωτικές ή δημόσιες επιχειρήσεις με μη αμιγή ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια τέθηκαν ως βασικές προτεραιότητες πολιτικής.

Ταυτόχρονα, η κατάργηση των διοικητικών παρεμβάσεων πλαισιώθηκε με την καθιέρωση των μέτρων που έχουν επιλεγεί διεθνώς ως ικανά να συμβάλουν στη διασφάλιση της σταθερότητας των απελευθερωμένων τραπεζικών συστημάτων. (Γαλιάτσος - Λιαργκόβας - Σαχινίδης - Τασάκος, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2006)

Η περίοδος από το 1992 έως το 1999 χαρακτηρίζεται από την πλήρη απελευθέρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και την εναρμόνιση του με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα:

- την ανάπτυξη του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών
- τη διεθνοποίηση των αγορών
- την ανάπτυξη διαφόρων στρατηγικών των τραπεζών για την εξάπλωση τους
- την εξάπλωση σύνθετων προϊόντων.

Η πλήρης απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων που πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 1994 είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών. Οι τράπεζες αρχίζουν να παρέχουν περισσότερες πιστώσεις με μεγαλύτερη διάρκεια και σταθερά επιτόκια. Η συρρίκνωση των ευρωπαϊκών νομισμάτων που γίνεται με το Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ, έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια εσόδων των τραπεζών από προμήθειες. Όλα τα τραπεζικά ιδρύματα έπρεπε πλέον να εναρμονιστούν με τους κανόνες της Ε.Ε. για τη μετάβαση στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Η εναρμόνιση αυτή αφορούσε κυρίως:

- τους λογιστικούς κανόνες και πρότυπα
- τα συστήματα πληροφορικής και επικοινωνιών
- τα συστήματα πληρωμών και διακανονισμών
- τα συστήματα διαχείρισης κινδύνου και εσωτερικού ελέγχου των τραπεζών

Στα τέλη του 1997 λειτουργούσαν 41 εμπορικές τράπεζες στην Ελλάδα εκ των οποίων 19 ήταν ελληνικών συμφερόντων και 22 ξένων. Τα υποκαταστήματα όλων των τραπεζών είχαν αυξηθεί και συνεχώς νέες ξένες τράπεζες έρχονταν να προσθέσουν στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Αυτό αντικατοπτρίζεται και από το ότι η Ελλάδα συγκρινόμενη με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, εμφάνιζε υψηλούς δείκτες τραπεζικών καταστημάτων σε σχέση με τον πληθυσμό της. Οι τράπεζες κυρίως λόγω του μεγάλου ανταγωνισμού που επικρατούσε έριξαν τα επιτόκια χορηγήσεων και άρχισαν να ασχολούνται και με άλλες εργασίες και να

προσφέρουν νέες υπηρεσίες. Οι περισσότερες τράπεζες στα τέλη του 1999 είχαν δικές τους ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές εταιρίες και προσέφεραν δάνεια σε ιδιώτες και επιχειρήσεις με ελκυστικά προνόμια.

Μολονότι την περίοδο 1996 - 1999 ο κλάδος εισήλθε σε φάση συγκέντρωσης, από το 2001 και μετά παρατηρείται είσοδος νέων «παικτών» με την ίδρυση ορισμένων μικρών νέων τραπεζών (πχ Nova bank). Το κατάστημα παραμένει το κυρίαρχο κανάλι διανομής, όπως προκύπτει και από την αύξηση του αριθμού των τραπεζικών καταστημάτων, παρά την ανάπτυξη και εναλλακτικών καναλιών (ATM, Internet banking, phone banking κ.α.).

Την περίοδο μετά το 2003, όπου το σκηνικό πλέον είχε σταθεροποιηθεί, οι περισσότερες τράπεζες εστίασαν σε προσπάθειες μείωσης του λειτουργικού τους κόστους μέσω της τεχνολογίας (π.χ. κεντροποίηση υπηρεσιών) και μέσω μείωσης του προσωπικού (π.χ. προγράμματα εθελούσιας εξόδου). Ο ανταγωνισμός έγινε ακόμη πιο έντονος στον τομέα της λιανικής τραπεζικής και οι μεγάλες τράπεζες κινήθηκαν επιθετικά και επεκτάθηκαν εκτός συνόρων, στις αγορές της ΝΑ Ευρώπης, προκειμένου να τοποθετηθούν έγκαιρα σε αυτές αυξάνοντας μελλοντικά τα έσοδά τους.

1.2. Η εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα

Για να έρθουμε πλέον και στο σήμερα, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε η Τράπεζα της Ελλάδος το Μάρτιο του 2009, στην Ελλάδα ήταν εγκατεστημένα και λειτουργούσαν 64 πιστωτικά ιδρύματα, εκ των οποίων:

- 35 πιστωτικά ιδρύματα (19 εμπορικές και 16 συνεταιριστικές τράπεζες) που έχουν καταστατικά έδρα στην Ελλάδα, έχουν αδειοδοτηθεί και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης (κοινοτικό διαβατήριο) σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3601/2007,
- 23 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επίσης υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης(κοινοτικό διαβατήριο) του Ν. 3601/2007, εποπτευόμενα από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής των πιστωτικών ιδρυμάτων

- 5 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος καθώς δεν υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης, και
- 1 πιστωτικό ίδρυμα που έχει εξαιρεθεί από την εφαρμογή του ν. 3601/2007, δηλαδή το Ταμείο Παρακαταθηκών και ανείων.

Το μερίδιο αγοράς των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών διαμορφώθηκε το 2006 σε:

- 66,3% σε όρους ενεργητικού,
- 63,9% στις χορηγήσεις, και
- 65,8% στις καταθέσεις

Εμφανίζοντας ελαφρά ενίσχυση του βαθμού συγκέντρωσης κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, με βάση το ενεργητικό των πέντε μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών, μολονότι εμφανίζεται υψηλότερος από τον γενικό μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παραμένει αισθητά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο βαθμό συγκέντρωσης διαφόρων κρατών μελών όπως η Ολλανδία, το Βέλγιο, η Μάλτα, η Πορτογαλία, η Κύπρος. (Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2008)

Τέλος, ο ρόλος των τραπεζών στην χρηματοδότηση της οικονομίας ήταν πάντα καθοριστικός και αναγκαίος μιας και μέχρι πριν λίγα χρόνια κρατούσε το μονοπώλιο του δανεισμού. Ακόμη και σήμερα ενώ υπάρχουν αρκετές εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

2.1. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον ελληνικό χώρο

Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται περισσότερες από 700.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν περισσότερους από 1.000.000 εργαζόμενους. Η δυναμική τους είναι πολύ ισχυρή και αποτελούν ένα σημαντικό τμήμα της ελληνικής οικονομίας. Παρ' όλα αυτά οι συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργούν δεν βοηθούν στην απρόσκοπτη και αποτελεσματική λειτουργία τους. Η ασκούμενη μέχρι σήμερα πολιτική όχι μόνο δεν συνέβαλε προς αυτή τη κατεύθυνση αλλά αντίθετα έβαλε ισχυρά αντικίνητρα εμποδίζοντας έτσι την αναπτυξιακή τους πορεία. Η γραφειοκρατία, το φορολογικό σύστημα, η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, η αντιμετώπιση τους από το τραπεζικό σύστημα αποτελούν μερικά από τα εμπόδια στην ομαλή λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χώρα μας.

Ωστόσο παρά τις αντίξοες συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργήσαν και λειτουργούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όχι μόνο δεν φθίνουν, αλλά αντίθετα ευημερούν συμβάλλοντας έτσι σε μεγάλο βαθμό στη δημιουργία εθνικού εισοδήματος και απασχόλησης.

2.2 Ορισμός Μικρομεσαίας Επιχείρησης

Η οικονομική θεωρία μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του 1970 τόνιζε τα πλεονεκτήματα των μεγάλων επιχειρήσεων θεωρώντας ότι η επιτυχία μιας επιχείρησης συμβαδίζει με την τάξη μεγέθους της.

Το μέγεθος της παραγωγής και οι οικονομίες κλίμακας θεωρούνταν καθοριστικά στοιχεία για την ανταγωνιστικότητα και την επιβίωση μιας επιχείρησης, προβλέποντας έτσι την επικράτηση των μεγάλων επιχειρήσεων και την εξαφάνιση των μικρομεσαίων. Τα εμπειρικά όμως στοιχεία διεθνώς δείχνουν ότι τα οικονομικά αποτελέσματα δεν συμβαδίζουν με το μέγεθος των επιχειρήσεων. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) εμφανίζονται να κατέχουν πάνω από 95% του συνόλου των επιχειρήσεων, αλλά και να απασχολούν το περισσότερο εργατικό δυναμικό. Επιπλέον, διεθνείς έρευνες έχουν καταδείξει τη συμβολή των ΜΜΕ ως βασικό παράγοντα αύξησης της απασχόλησης, βελτίωσης της παραγωγικότητας και προώθησης της επιχειρηματικής καινοτομίας.

Τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και σε πρακτικό δεν υπάρχει ομοφωνία ως προς τον ορισμό της μικρομεσαίας επιχείρησης. Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι κάθε επιχείρηση έχει τα δικά της χαρακτηριστικά που πρέπει να ληφθούν υπόψη καθώς επίσης και στο γεγονός ότι, από χώρα σε χώρα, επικρατούν διαφορετικές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που επηρεάζουν το μέγεθος μιας επιχείρησης. Οι διάφοροι οικονομικοί ορισμοί που έχουν προταθεί χρησιμοποιούν κριτήρια τα οποία αναφέρονται στο μερίδιο αγοράς της επιχείρησης, στη δομή της διοίκησης που αυτή έχει, καθώς και στο βαθμό ανεξαρτησίας που αυτή απολαμβάνει με την έννοια ότι δεν αποτελεί μέρος ενός μεγαλύτερου ομίλου επιχειρήσεων, έτσι ώστε ο ιδιοκτήτης-μάνατζερ δεν επηρεάζεται από άλλους στη λήψη βασικών επιχειρηματικών αποφάσεων (Bolton Committee Report, 1971). Επειδή ο παραπάνω οικονομικός ορισμός δεν είναι λειτουργικός, έγιναν προσπάθειες υιοθέτησης ενός στατιστικού ορισμού, παρά την κοινά αποδεκτή θέση ότι είναι δύσκολο να υπάρξει ένας ποσοτικοποιημένος ορισμός που θα είναι ικανοποιητικός. Είναι λογικό λοιπόν ένας ορισμός να μην μπορεί να καλύπτει όλες τις επιχειρήσεις που απασχολούνται σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.

Δεν υπάρχει ένας ενιαίος γενικά αποδεκτός ορισμός της μικρομεσαίας επιχείρησης, αλλά ορίζεται κάθε φορά σε σχέση με τις συγκεκριμένες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες κάθε χώρας και τις εφαρμοζόμενες πολιτικές. Διαφορές στον ορισμό του μεγέθους μιας ΜΜΕ προκαλούνται επίσης από γεωγραφικές παραμέτρους και κυρίως από τις διαστάσεις των αγορών. Έτσι στις ΗΠΑ, μικρομεσαία θεωρείται η επιχείρηση που απασχολεί λιγότερους από 500 εργαζόμενους, στην Ιαπωνία λιγότερους από 300, στη Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία λιγότερους από 200, και στην Αυστραλία λιγότερους από 50 εργαζόμενους. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, τα περισσότερο χρησιμοποιούμενα ποσοτικά κριτήρια για τον ορισμό μιας επιχείρησης ως ΜΜΕ είναι πρωτίστως ο αριθμός των απασχολουμένων και κατά δεύτερον ο κύκλος εργασιών.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), σύμφωνα με την σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003, ως ΜΜΕ ορίζεται εκείνη η επιχείρηση που κατέχει τις ακόλουθες ιδιότητες:

* Απασχολεί μέχρι 250 άτομα κατά ανώτατο όριο και:

- είτε έχει ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ,
- είτε έχει σύνολο ισολογισμού που δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ.

* Στο κεφάλαιο δεν συμμετέχει με ποσοστό που υπερβαίνει το 25% μια ή περισσότερες επιχειρήσεις που δεν πληρούν τον ορισμό αυτό, πλην δημοσίων εταιρειών χαρτοφυλακίου, εταιρειών επιχειρηματικού κεφαλαίου, ή, εφόσον δεν ασκείται έλεγχος, θεσμικών επενδυτών.

Η διάκριση μεταξύ πολύ μικρών, μικρών και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων γίνεται ως ακολούθως (Πίνακας 1):

- Πολύ μικρές επιχειρήσεις: απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα
- Μικρές επιχειρήσεις: απασχολούν λιγότερα από 49 άτομα και έχουν είτε ένα ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν ξεπερνά τα 10 εκ. €, ή ένα ετήσιο σύνολο ισολογισμού που δεν ξεπερνά τα 10 εκ. €.
- Μεσαίες επιχειρήσεις : απασχολούν λιγότερα από 249 άτομα και έχουν είτε ένα ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν ξεπερνά τα 50 εκ. €, ή ένα ετήσιο σύνολο ισολογισμού που δεν ξεπερνά τα 43 εκ. €.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1			
Κατηγορίες Επιχειρήσεων	Αριθμός εργαζομένων (αμετάβλητος)	Κύκλος εργασιών	Συνολικός Ισολογισμός
Μεσαίες	< 250	< 50 εκατ. €	< 43 εκατ. €
Μικρές	< 50	< 10 εκατ. €	< 10 εκατ. €
Πολύ μικρές	< 10	< 2 εκατ. €	< 2 εκατ. €

Η Ε.Ε. εφαρμόζει τον ορισμό αυτό στα Κοινοτικά Προγράμματα, συστήνει δε, χωρίς να δεσμεύει, προς τις χώρες-μέλη και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων την υιοθέτηση του ίδιου ορισμού για τα προγράμματά τους.

2.2.1. Ο ορισμός του EOMMEX

Ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας ΑΕ (EOMMEX ΑΕ) είναι Ανώνυμη Εταιρεία του Δημοσίου, λειτουργεί προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος με βάση τους κανόνες της Ιδιωτικής Οικονομίας και εποπτεύεται από το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Σκοπός του EOMMEX είναι η προαγωγή, προώθηση και στήριξη της υγιούς επιχειρηματικότητας και των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ), του δευτερογενούς και τριτογενούς

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον EOMMEX, θεωρούνται ως ΜΜΕ όσες επιχειρήσεις απασχολούν μέχρι 100 άτομα προσωπικό. Εάν λαμβάνονταν υπόψη ο ορισμός ΜΜΕ της Ε.Ε., θα περιλαμβάνονταν σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις, καθόσον το 99% των επιχειρήσεων απασχολεί το πολύ 50 άτομα. Η ΜΜΕ στην Ελλάδα είναι συνήθως μια οικογενειακή επιχείρηση της οποίας η διοίκηση ταυτίζεται με την κυριότητα και η καθημερινή διαχείριση εξασφαλίζεται συνήθως από τον επιχειρηματία. Η Τράπεζα της Ελλάδος για λόγους χρηματοδότησης από το ειδικό κεφάλαιο της Ν.Ε. 197/11/78 χαρακτηρίζει ως μεταποιητική ΜΜΕ την επιχείρηση αυτή που το ανώτατο ύψος του μέσου κύκλου εργασιών της τελευταίας τριετίας δεν υπερβαίνει τα 2.500.000 ευρώ.

Η Ελλάδα είναι κυριολεκτικά η χώρα των ΜΜΕ, αφού οι επιχειρήσεις με λιγότερα από 100 άτομα προσωπικό αποτελούν το 99,8% του συνόλου των επιχειρήσεων και απασχολούν περίπου 60% του εργατικού δυναμικού του δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Σημαντικότερη είναι η θέση των «μικρών» επιχειρήσεων, οι οποίες απασχολούν μέχρι και 10 άτομα προσωπικό, καθόσον αποτελούν το 96,3% του συνόλου των επιχειρήσεων, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του EOMMEX. Η συμβολή των ΜΜΕ στην απασχόληση είναι σημαντική. Όπως προκύπτει από στοιχεία της ΕΣΥΕ, κατά την περίοδο 1978-88 η μέση ετήσια μεταβολή της απασχόλησης ήταν υψηλότερη στις ΜΜΕ (+2,0%) από την αντίστοιχη στις μεγάλες επιχειρήσεις (-1,0%). Από στοιχεία του ICAP προκύπτει ότι και κατά το χρονικό διάστημα 1988-96 υπάρχει αύξηση των ΜΜΕ σε βάρος των μεγάλων επιχειρήσεων και ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων και ως προς τον αριθμό των απασχολουμένων σε αυτές. Είναι αξιοσημείωτο ότι η

μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης προήλθε από την κατηγορία των μικρών επιχειρήσεων.

2.2.2. Πλεονεκτήματα και αδυναμίες

Οι ΜΜΕ παρουσιάζουν πολλές αδυναμίες αλλά και πλεονεκτήματα. Υπάρχει σοβαρό πρόβλημα χαμηλής παραγωγικότητας που θα πρέπει να αποδοθεί μεταξύ των άλλων στο χαμηλό βαθμό χρησιμοποίησης σύγχρονης τεχνολογίας, στην ανεπαρκή οργάνωση παραγωγής και στη μη εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διοίκησης, διαχείρισης και μάρκετινγκ.

Οι ΜΜΕ στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς έχουν δυσκολίες πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα λόγω του υψηλότερου κινδύνου που τις χαρακτηρίζει, έλλειψης επαρκών εγγυήσεων αλλά και λόγω του οικογενειακού τους χαρακτήρα. Περιορισμένη πρόσβαση έχουν επίσης και στις κεφαλαιαγορές. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι ΜΜΕ καταλήγουν στο βραχυπρόθεσμο δανεισμό και στις πιστώσεις των προμηθευτών για να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες τους για κεφάλαιο κίνησης. Λίγες είναι οι ΜΜΕ που εφαρμόζουν τη χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), τη σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) και το επιχειρηματικό κεφάλαιο υψηλού κινδύνου (venture capital) ως εναλλακτικές λύσεις εξεύρεσης κεφαλαίων. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν μεγάλη δυσκολία στην ανάπτυξη επενδυτικών προγραμμάτων μεγάλης εμβέλειας.

Οι ΜΜΕ δεν χρησιμοποιούν στρατηγικό προγραμματισμό καθώς και άλλες τεχνικές σύγχρονης διοίκησης, όπως στρατηγικές συμμαχίες, ολική ποιότητα παραγωγής, ανταγωνιστική σύγκριση, μέτρηση ικανοποίησης πελατών κ.λπ. Υστερούν επίσης των μεγάλων επιχειρήσεων στο μάρκετινγκ, στην ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας, σε έρευνα και ανάπτυξη, στην αποτελεσματική χρήση εξωτερικών πηγών πληροφόρησης, στην πρόσβαση στις πηγές παραγωγής πρώτων υλών και στις συνεργασίες. Έχουν υψηλά ποσοστά δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, αλλά και υψηλά ποσοστά θνησιμότητας (50%) ιδιαίτερα κατά τα πρώτα 3-5 έτη της ζωής τους.

Οι λόγοι ύπαρξης των ΜΜΕ αποτελούν και τα βασικά τους πλεονεκτήματα. Η ευελιξία στην παραγωγή, η γρήγορη και εύκολη αφομοίωση της νέας τεχνολογίας και καινοτομίας, η προσαρμοστικότητα στις συνθήκες της αγοράς, η ευκολότερη κάλυψη των αναγκών εξειδικευμένων αγορών, η ταχύτητα στη λήψη αποφάσεων, οι προσωπικές πελατειακές σχέσεις και η συμβολή τους

στην ανάπτυξη και απασχόληση απομονωμένων περιοχών είναι μερικά από τα πλεονεκτήματα των ΜΜΕ έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων.

Ευέλικτη τεχνολογία όπως οι υπολογιστές, το ηλεκτρονικό επιχειρείν, η εισαγωγή νέων υλικών και μηχανημάτων όπως ρομποτική και CAD, τείνουν να μειώσουν το ελάχιστο κατώτερο όριο στις κλίμακες παραγωγής. Έτσι, σύμφωνα με ερευνητές διεθνώς, το μέγεθος των επιχειρήσεων τείνει να γίνεται μικρότερο στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη.

Η εκτίμηση της χρηματοοικονομικής συμπεριφοράς των ΜΜΕ ενδιαφέρει φορείς όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, προμηθευτές, εξαγοράστριες εταιρείες, επενδυτές και ακαδημαϊκά ιδρύματα. Βασική επιδίωξη όλων αυτών είναι ο προσδιορισμός της οικονομικά εύρωστης επιχείρησης ή αλλιώς της επιχείρησης που παρουσιάζει το μικρότερο πιστωτικό κίνδυνο. Αλλά και το σύνολο των αδυνάτων και προβληματικών ΜΜΕ θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο ενδιαφέροντος για την άσκηση κρατικής πολιτικής στήριξης των επιχειρήσεων αυτών. Έχουν αναπτυχθεί διάφορες διαδικασίες και συστήματα εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου επιχειρήσεων τα οποία ταξινομούν τις επιχειρήσεις σε προκαθορισμένες ομάδες πιστωτικού κινδύνου. Όμως, τα συστήματα αυτά δεν ενσωματώνουν ποιοτικές πληροφορίες που αφορούν την κάθε επιχείρηση, όπως την οργάνωση και τη διοίκησή της, τη τεχνογνωσία, τη θέση της στην αγορά, το επίπεδο έρευνας και ανάπτυξης, κ.ά.

2.3. Η σημασία των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Ο τομέας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχει αποκληθεί ως η «ραχοκοκαλιά» κάθε οικονομίας, εξαιτίας της συνεισφοράς τους στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, την απασχόληση και την εξαγωγική δραστηριότητα. Επιπλέον, στις αναπτυγμένες οικονομίες, οι ΜΜΕ έχουν έντονη παρουσία σε νέες παραγωγικές διαδικασίες και υπηρεσίες, όπου συχνά εμπλέκονται οι νέες τεχνολογίες. Ωστόσο η σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μεταξύ των διαφόρων οικονομιών μπορεί να διαφέρει εξαιτίας του δυναμικού ρόλου που διαδραματίζουν σε κάθε χώρα. Με άλλα λόγια, σε μια χώρα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντλούν τη σημασία τους από τη συνεισφορά τους στην απασχόληση στην εν λόγω χώρα, ενώ σε μια άλλη συμβάλλουν σημαντικά στην εισαγωγή σε ευέλικτες και εξειδικευμένες διαδικασίες παραγωγής. Η θέση ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης πηγάζει από την αντίληψη ότι αυτές είναι εντάσεως εργασίας (Α.Λυμπεράκη, 1991). Επιπλέον, μελέτες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η

συνεισφορά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην απασχόληση είναι ανεξάρτητη του οικονομικού κύκλου, ενώ αντίθετα, η συνεισφορά των μεγάλων επιχειρήσεων στην απασχόληση κυμαίνεται από μικρή έως μηδενική σε περιόδους ύφεσης.

Το 2003 υπήρχαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση 19 εκατ. επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούσαν 140 εκατομμύρια άτομα (πίνακας 1.1). Η συντριπτική πλειοψηφία αυτών (99,8%) ήταν ΜΜΕ. Το 90% των ΜΜΕ ήταν πολύ μικρές επιχειρήσεις ενώ οι μισές από αυτές απασχολούσαν μόλις τρία άτομα η καθεμιά δηλαδή τον ιδιοκτήτη και την οικογένεια του.

Πίνακας 1.1. Ο Ρόλος των ΜΜΕ στην ΕΕ

Κύκλος Εργασιών (€ δις)	7.840,8	4.009,6	4.628,4	17.372,8	12.760,8	30.133,6
Κύκλος Εργασιών ανά Επιχείρηση (σε € χιλ.)	440	3.610	25.680	890	319.020	1.550
Προστιθέμενη Αξία (€ δις)	2.138,4	1.486,8	1.594,8	5.220,0	5.041,2	10.261,2
Προστιθέμενη Αξία ανά Επιχείρηση (σε € χιλ.)	120	1.180	8.860	280	126.030	540
Συμμετοχή Εξαγωγών στον Κύκλο Εργασιών (%)	9	13	17	12	23	17
Προστιθέμενη Αξία ανά Απασχολούμενο (σε € χιλ.)	40	60	90	55	120	75
Λειτουργικό Κόστος ως ποσοστό της Προστιθέμενης Αξίας (%)	57	57	55	56	47	52

ΜΜΕ = Μικρομεσαία Επιχείρηση, ΜΚΕ = Μεγάλης Κλίμακας Επιχείρηση
Πηγή: European Commission, "SMEs in Europe"

Από τον Πίνακα 1.1 μπορούν να εξαχθούν οι παρακάτω διαπιστώσεις :

- Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι ΜΜΕ απασχολούν συνολικά το 69% των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Ιαπωνία και ΗΠΑ είναι 33% και 46%.
- Κατά μέσο όρο κάθε ευρωπαϊκή επιχείρηση απασχολεί 7 άτομα, στην Ιαπωνία 10 και στις ΗΠΑ 19 άτομα.
- Η προστιθέμενη αξία η οποία δημιουργείται στο σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας οφείλεται κατά 50% στις ΜΜΕ και κατά 50% στις μεγάλες επιχειρήσεις.
- Οι ΜΜΕ εξάγουν το 12% του κύκλου εργασιών τους ενώ οι Μεγάλες επιχειρήσεις εξάγουν το 23%. Με άλλα λόγια οι ΜΜΕ απευθύνονται κυρίως στην εγχώρια αγορά.
- Η προστιθέμενη αξία ανά απασχολούμενο για μεν τις ΜΜΕ ανέρχεται σε 55.000 ευρώ για δε τις μεγάλες επιχειρήσεις ανέρχεται σε 120.000 ευρώ. Με άλλα λόγια οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν μικρότερη παραγωγικότητα η οποία μπορεί να οφείλεται στον τρόπο λειτουργίας τους.
- Το λειτουργικό κόστος ως ποσοστό της προστιθέμενης αξίας για μεν τις ΜΜΕ ανέρχεται σε 56% ενώ για τις μεγάλες επιχειρήσεις ανέρχεται σε 47%. Η διαφορά αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως ισχυρή ένδειξη, όπως σημειώθηκε παραπάνω, ότι οι ΜΜΕ είναι εντάσεως εργασίας.

Ο Πίνακας 1.2 μας βοηθάει να αντιληφθούμε καλύτερα τη σημασία των ΜΜΕ για μια οικονομία.

Πίνακας 1.2. Ποσοστιαία Συμμετοχή των Επιχειρήσεων σε Βασικά Οικονομικά Μεγέθη

	ΜΜΕ			Μερικό Σύνολο	ΜΚΕ	Γενικό Σύνολο
	Πολύ Μικρές	Μικρές	Μεσαίες			
Επιχειρήσεις	92,30%	6,50%	0,90%	99,70%	0,30%	100,00%
Απασχόληση	39,40%	17,40%	13,00%	69,80%	30,20%	100,00%
Κύκλος Εργασιών	26,00%	16,30%	15,30%	57,60%	42,40%	100,00%
Προστιθέμενη Αξία	20,80%	14,50%	15,50%	50,80%	49,20%	100,00%

Πηγή: European Commission, "SMEs in Europe"

Από τον πίνακα 1.2 γίνονται φανερά τα παρακάτω :

- Το 99,7% των επιχειρήσεων στην Ε.Ε. είναι ΜΜΕ.
- Οι ΜΜΕ απασχολούν το 70% του συνόλου των απασχολούμενων.
- Οι ΜΜΕ επιτυγχάνουν το 58% του συνολικού κύκλου εργασιών
- Οι ΜΜΕ συμβάλλουν κατά 51% στη συνολική προστιθέμενη αξία που δημιουργείται στην Ε.Ε.

Από τα παραπάνω καθίσταται προφανής η σημασία των ΜΜΕ για την ευρωπαϊκή οικονομία αφού αυτές συμβάλλουν αποφασιστικά στην οικονομική ανάπτυξη αυτής και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Στον Πίνακα 1.3 φαίνονται οι επιχειρήσεις ανά χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τα κύρια χαρακτηριστικά αυτών. Η χώρα μας έχει τον μικρότερο αριθμό απασχολούμενων ανά επιχείρηση, μόλις 2, ακολουθεί η Ιταλία και η Ισλανδία με 4 εργαζόμενους και μόνο στις Ολλανδία, Ην. Βασίλειο, Ιρλανδία, Γερμανία και Δανία οι απασχολούμενοι ανά επιχείρηση είναι από 10 και άνω. Είναι φανερό ότι στις 9 από τις 19 χώρες του πίνακα κυρίαρχο μέγεθος είναι αυτό της πολύ μικρής επιχείρησης. Σε άλλες 5 χώρες κυρίαρχο μέγεθος

είναι το μικρομεσαίο και στις υπόλοιπες 5 το μεγάλο. Η προστιθέμενη αξία ανά απασχολούμενο ποικίλλει μεταξύ 50.000 ευρώ στην Ιρλανδία και 101.000 ευρώ στο Λουξεμβούργο. Η χώρα μας βρίσκεται υψηλά στη κατάταξη με 98.000 ευρώ προστιθέμενης αξίας ανά απασχολούμενο.

Πίνακας 1.3 Ο Ρόλος και η Σημασία των ΜΜΕ σε Επιλεγμένες Χώρες

Χώρα	Αριθμός Επιχειρήσεων (χιλ.)	Απασχολούμενοι ανά Επιχείρηση	Κυρίαρχο Μέγεθος	Προστιθέμενη Αξία ανά Απασχολούμενο (σε € χιλ.)
Αυστρία	270	11	Πολύ Μικρές	78
Βέλγιο	440	7	Πολύ Μικρές	93
Δανία	210	10	Μικρομεσαίες	93
Φιλανδία	220	7	Μεγάλες	85
Γαλλία	2.500	8	Πολύ Μικρές	76
Γερμανία	3.020	10	Μεγάλες	90
Ελλάδα	770	2	Πολύ Μικρές	98
Ιρλανδία	100	10	Μικρομεσαίες	50
Ιταλία	4.490	4	Μικρές	89
Λουξεμβούργο	20	9	Μικρομεσαίες	101
Ολλανδία	570	12	Μεγάλες	95
Πορτογαλία	690	5	Μικρομεσαίες	74
Ισπανία	2.680	6	Πολύ Μικρές	82
Σουηδία	490	7	Πολύ Μικρές	87
Ηνωμένο Βασίλειο	2.230	11	Μεγάλες	69
Ευρώπη (15)	18.700	7	Πολύ Μικρές	74
Ισλανδία	30	4	Μεγάλες	75
Νορβηγία	240	7	Πολύ Μικρές	
Λιχτενστάιν	4	6	Πολύ Μικρές	68
Ελβετία	340	8	Μικρομεσαίες	
Χώρες μη μέλη	610	7	Πολύ Μικρές	71
Ευρώπη (19)	19.320	7	Πολύ Μικρές	74

Πηγή: Observatory of European SME's, SMEs in Europe

2.4. Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ

Η επιτυχία μιας επιχείρησης εξαρτάται τόσο από το δικό της εσωτερικό περιβάλλον όσο και από το εξωτερικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται. Οι απασχολούμενοι, τα διάφορα εφαρμοζόμενα συστήματα, η ποιότητα και η μορφή του μάνατζμεντ, η κουλτούρα και η δομή της επιχείρησης μπορούν να αποτελέσουν τα ισχυρά, αλλά και τα αδύνατα σημεία γι' αυτή, με ανάλογες συνέπειες για την αποδοτικότητά της. Από την άλλη πλευρά, το εξωτερικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται μια επιχείρηση, δημιουργείται από τις οικονομικές, κοινωνικές, δημογραφικές και τεχνολογικές συνθήκες στο χώρο που δραστηριοποιείται αυτή.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 1.4 στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ είναι η έλλειψη αγοραστικής δύναμης, η έλλειψη εξειδικευμένης εργασίας, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση και η γραφειοκρατία.

Πίνακας 1.4 Προβλήματα που Αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ στην ΕΕ

Προβλήματα	Εργαζόμενοι		
	0-9	10-49	50-249
Αγοραστική Δύναμη	38,0%	30,0%	30,0%
Έλλειψη Εξειδικευμένης Εργασίας	13,0%	14,5%	14,5%
Πρόσβαση στη Χρηματοδότηση	9,7%	13,8%	13,8%
Γραφειοκρατία	9,0%	13,0%	13,0%
Υποδομές	4,0%	5,0%	5,0%
Νέα Τεχνολογία	3,2%	2,1%	2,1%
Εφαρμογή Νέων Μορφών Οργάνωσης	2,0%	4,0%	4,0%
Ποιοτικό Μάνατζμεντ	1,2%	1,0%	1,0%
Άλλα	8,2%	7,0%	7,0%
Κανένα	13,0%	9,9%	9,9%

Πηγή: Observatory of European SME's, SMEs in Europe

Πιο αναλυτικά:

2.4.1. Εσωτερικό Περιβάλλον

α. Μικρό Μέγεθος Επιχειρήσεων

Το μικρό μέγεθος των ΜΜΕ δεν τους επιτρέπει να επιτύχουν οικονομίες κλίμακας στη παραγωγή, το μάρκετινγκ, την τεχνολογία και γενικά σε όλες τις λειτουργίες τους, οι οποίες απαιτούν μεγάλα μεγέθη δραστηριότητας. Το γεγονός αυτό επηρεάζει την παραγωγικότητά τους και συνεπώς και την ανταγωνιστικότητά τους.

β. Χαμηλό Επίπεδο Στελεχών και Τεχνολογίας

Οι χαμηλές αποδοχές που προσφέρουν οι ΜΜΕ στους Εργαζομένους καθώς και η ανεπάρκεια των οργανωτικών δομών και τεχνολογίας που διαθέτουν, δεν τους επιτρέπουν να απασχολούν ικανά στελέχη τα οποία να έρχονται αρωγοί του επιχειρηματία.

γ. Μικρός Κύκλος Εργασιών και Ανεπαρκής Ρευστότητας

Το μικρό μέγεθος των ΜΜΕ τις οδηγεί σε χαμηλό κύκλο εργασιών και ανεπαρκή χρηματοδότηση. Πράγματι το μικρό μέγεθος των ΜΜΕ δεν τους επιτρέπει να επεκταθούν σε άλλες αγορές πέραν των τοπικών αγορών οι οποίες τους εξασφαλίζουν ένα μικρό κύκλο εργασιών. Από την άλλη πλευρά το μικρό μέγεθος δεν δημιουργεί εμπόδια μόνο στο να εξασφαλίσουν επαρκή χρηματοδότηση από το τραπεζικό σύστημα αλλά και στο να αξιοποιήσουν άλλες πηγές χρηματοδότησης, όπως για παράδειγμα το χρηματιστήριο, τα ομολογιακά δάνεια, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας.

δ. Υψηλό Βραχυχρόνιο Χρέος

Κατά κανόνα οι ΜΜΕ προσφεύγουν στον βραχυχρόνιο δανεισμό είτε διότι αδυνατούν να κάνουν τον απαραίτητο προγραμματισμό για τα κεφάλαια που έχουν ανάγκη, είτε διότι οι χρηματοπιστωτικοί φορείς δεν εμπιστεύονται σε αυτές πολλά κεφάλαια. Συνέπεια αυτού είναι η υψηλότερη επιβάρυνση αλλά και η έλλειψη των απαραίτητων κεφαλαίων, τα οποία θα του επέτρεπαν μια λιγότερο απρόσκοπτη δραστηριότητα και μεγέθυνση.

Από τον πίνακα 1.5 φαίνεται ότι ο λόγος βραχύχρονο χρέος προς κύκλο εργασιών είναι μεγαλύτερος του 13% για τις ΜΜΕ ενώ για τις μεγάλες επιχειρήσεις είναι μικρότερος αυτού του ποσοστού. Αυτό σημαίνει ότι οι ΜΜΕ μπορούν να προγραμματίζουν για μικρότερες χρονικές περιόδους σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, γεγονός που τους δημιουργεί δυσκολίες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους.

Πίνακας 1.5. Βραχυχρόνιο Χρέος Προς Κύκλο Εργασιών των ΜΜΕ

Χώρα	Μέγεθος Επιχείρησης		
	Μικρό	Μεσαίο	Μεγάλο
Αυστρία	20%	14%	11%
Βέλγιο	8%	9%	12%
Γαλλία	4%	5%	5%
Γερμανία	8%	7%	3%
Ιταλία	25%	22%	21%
Πορτογαλία	15%	16%	10%
Ισπανία	16%	18%	14%
Ιαπωνία	13%	14%	11%
Μ.Ο.	14%	13%	11%

Πηγή: European Union

2.4.2. Εξωτερικό Περιβάλλον

Το εξωτερικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται οι ελληνικές ΜΜΕ χαρακτηρίζεται από :

- Πολυνομία, γραφειοκρατία, έλλειψη κωδικοποίησης της νομοθεσίας για ίδρυση, λειτουργία, μεταβίβαση, επαγγελματική στέγη, κ.λπ.
- Περιορισμένη διαθεσιμότητα και υψηλό κόστος κεφαλαίων
- Άδικη φορολογική αντιμετώπιση
- Αναποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών νόμων.
- Έλλειψη παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών για πληροφόρηση/ υποστήριξη.
- Χαλαρή σύνδεση του εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες των ΜΜΕ.

Πιο αναλυτικά :

α. Γραφειοκρατία- Διοικητικό Κόστος

Η γραφειοκρατία στην ίδρυση, λειτουργία, μεταβίβαση καθώς και για άλλες δραστηριότητες των ΜΜΕ δημιουργεί για αυτές ένα σημαντικό κόστος το οποίο μετράται σε χρήμα και χρόνο.

Στον Πίνακα 1.6 παρουσιάζονται τα ευρήματα Έρευνας της Παγκόσμιας Τράπεζας αναφορικά με τον απαιτούμενο χρόνο και κόστος για τη σύσταση μια επιχείρησης στις χώρες της ΕΕ-15.

Η χώρα μας βρίσκεται στην χειρότερη θέση στην ΕΕ-15 αναφορικά με τον αριθμό των διαδικασιών, το χρόνο και το κόστος που απαιτείται για την ίδρυση μιας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης. Πρόσθετα απαιτείται προς τούτο το υψηλότερο ελάχιστο καταβλητέο κεφάλαιο ως ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος.

Πίνακας 1.6. Απαιτούμενος χρόνος και κόστος για τη σύσταση επιχειρήσεων στις χώρες στις χώρες της ΕΕ-15

		Ημέρες για την	Κόστος για την ίδρυση	Ελάχιστο καταβλητέο
	Αριθμός	περαιώση της	επιχείρησης (% του κατά	κεφάλαιο (% του κατά
Χώρα	διαδικασιών	διαδικασίας ίδρυσης	κεφαλήν εισοδήματος)	κεφαλήν εισοδήματος)
Ελλάδα	15	38	24,01	116,02
Ισπανία	10	47	16,2	14,6
Ιταλία	9	13	15,2	10,4
Ολλανδία	6	10	7,2	62,3
Βέλγιο	4	27	5,8	21,8
Αυστρία	9	29	5,6	59,6
Γερμανία	9	24	5,1	46,2
Πορτογαλία	8	8	4,3	38,7
Γαλλία	7	8	1,1	0,0
Φιλανδία	3	14	1,1	27,1
Σουηδία	3	16	0,7	33,7
Ην. Βασίλειο	6	18	0,7	0,0
Ιρλανδία	4	19	0,3	0,0
Δανία	3	5	0,0	44,6
Μέσος Ορος	6,9	19,7	6,2	33,9

1. Αναφέρεται στο κόστος για τη σύσταση το 2004 ΕΠΕ η οποία θα ανήκει στο ΕΒΕΑ, με εταιρικό κεφάλαιο δεκαπλάσιο του κατά κεφαλήν εισοδήματος της χώρας στο ίδιο έτος (15.520 ευρώ). Τα στοιχεία αναφέρονται σε προηγούμενο έτος προκειμένου να γίνουν οι συγκρίσεις με τις άλλες χώρες της ΕΕ-15.

2 Το ελάχιστο καταβλητέο κεφάλαιο για ΕΠΕ είναι 18.000 ευρώ.

Πηγή: World Bank (2006), *Doing Business*

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει εκστρατεία τα τελευταία χρόνια για την μείωση της γραφειοκρατίας. Το βάρος της γραφειοκρατίας στις επιχειρήσεις στη χώρα μας αντιστοιχεί στο 6,8% του ΑΕΠ ετησίως και είναι το υψηλότερο στην Ευρώπη των 12. Στην Ευρώπη των 25 η χώρα μας μοιράζεται τη πρώτη θέση μαζί με την Ουγγαρία, τις τρεις χώρες της Βαλτικής, την Κύπρο και τη Μάλτα (Πίνακας 1.7). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε πρόσφατα νέα εκστρατεία μείωσης του διοικητικού κόστους που προκαλείται στις επιχειρήσεις και έθεσε ως στόχο τη μείωσή του κατά 25% μέχρι το 2012. Αν ο στόχος αυτός επιτευχθεί, τότε θα οδηγήσει σε αύξηση του κοινοτικού ΑΕΠ κατά 1,5%.

**Πίνακας 1.7. Γραφειοκρατική Επιβάρυνση Επιχειρήσεων στην ΕΕ-25
(ως % του ΑΕΠ)**

Χώρα	% του ΑΕΠ
Ελλάδα	6,8
Ουγγαρία	6,8
ΒΚΜ*	6,8
Πολωνία	5,0
Σλοβακία	4,6
Αυστρία	4,6
Ισπανία	4,6
Ιταλία	4,6
Πορτογαλία	4,6
Σλοβενία	4,1
Γαλλία	3,7
Γερμανία	3,7
Ολλανδία	3,7
Βρετανία	3,5
Τσεχία	3,3
Βέλγιο - Λουξεμβούργο	2,8
Ιρλανδία	2,4
Δανία	1,9
Φινλανδία	1,5
Σουηδία	1,5
Μέσος Όρος ΕΕ	3,5

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Νοέμβριος 2006

Έρευνα του ΣΕΒ και του ΙΟΒΕ φανέρωσε ότι το κόστος της γραφειοκρατίας για τις ελληνικές επιχειρήσεις είναι πολύ σημαντικό και ιδιαίτερα μεγάλο για τις μικρές επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με την έρευνα η απασχόληση που απαιτείται για τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων στις απαιτήσεις του κράτους αποτελεί (Πίνακας 1.8):

- το 60,90% της απασχόλησης για μια μικρή επιχείρηση
- το 14,62% της απασχόλησης για μια μεσαία επιχείρηση και
- το 8,91% της απασχόλησης για μια μεγάλη επιχείρηση

Πίνακας 1.8 Αναγκαία Απασχόληση ως % Απασχόλησης της Επιχείρησης Ανά Τομέα

	Μέγεθος Επιχείρησης		
	Μικρό	Μεσαίο	Μεγάλο
Κοινωνική Ασφάλιση	30,63%	0,82%	0,45%
Εργασιακές Σχέσεις	7,44%	2,14%	6,04%
Απόδοση Φόρων & Δημοσίευση Ενιαίου Ισολογισμού	7,25%	1,23%	0,38%
Παροχή Στατιστικής Πληροφόρησης	-	0,76%	0,13%
Εισαγωγές - Εξαγωγές	-	1,27%	0,64%
Ποιοτικός Έλεγχος	-	1,81%	0,20%
Αδειοδοτήσεις και Άλλες Διαδικασίες	15,58%	6,60%	1,07%
Σύνολο	60,90%	14,62%	8,91%

Πηγή: ΣΕΒ - IOBE

Γίνεται φανερό από τον πίνακα ότι για τη μεγάλη επιχείρηση, το μεγαλύτερο μέρος του κόστους αποτελεί ο τομέας των εργασιακών σχέσεων, ενώ για τη μεσαία επιχείρηση σημαντικότερο πρόβλημα διαπιστώνεται στις αδειοδοτήσεις.

Τέλος, οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες στις διαδικασίες κοινωνικής ασφάλισης των υπαλλήλων τους. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, το κόστος που προκαλεί η γραφειοκρατία στις ελληνικές επιχειρήσεις ως ποσοστό της προστιθέμενης αξίας είναι 1,6% για τις μεγάλες επιχειρήσεις, 3,7% για τις μεσαίες και 7,2% για τις μικρές επιχειρήσεις.

β. Ανεπαρκής και με Υψηλά Επιτόκια Τραπεζική Χρηματοδότηση

Η ΜΜΕ δεν διαθέτει μόνο ανεπαρκή ίδια κεφάλαια για τη Χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της αλλά βρίσκει σοβαρές δυσκολίες και εμπόδια στην άντλησή τους από το τραπεζικό σύστημα. Το τελευταίο εξαιτίας του μικρότερου βίου, όπως είδαμε, που έχουν οι ΜΜΕ, είναι λιγότερο πρόθυμο να τις χρηματοδοτήσει. Στις περιπτώσεις που το κάνει απαιτεί υψηλότερα επιτόκια δανεισμού αλλά και μεγαλύτερες εγγυήσεις από τις ΜΜΕ τις οποίες οι τελευταίες, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν είναι σε θέση να προσφέρουν. Πρόσθετα οι καταχρηστικοί όροι των συμβάσεων δανεισμού είναι ιδιαίτερα επαχθείς για τις

ΜΜΕ. Η επιβάρυνση των δανείων με την εισφορά 0,60% που προβλέπει ο Ν. 128/75 κάνει ακόμη μεγαλύτερο το βάρος της δανειοδότησης. Οι λόγοι αυτοί οδηγούν τις ΜΜΕ να αναζητήσουν κεφάλαια έξω από το τραπεζικό σύστημα γεγονός που συνεπάγεται υψηλότερο κόστος δανεισμού για αυτές.

γ. Ανεπαρκής Σύνδεση του Εκπαιδευτικού Συστήματος με τις Ανάγκες των ΜΜΕ.

Ως γνωστόν το πρόβλημα της ανεργίας στη χώρα μας, όπως προκύπτει από τα στοιχεία και τις μακροχρόνιες τάσεις, είναι κυρίως διαρθρωτικό. Αυτό προκαλείται από την αδυναμία να συνδυαστούν η προσφορά εργασίας σε εργασιακές δεξιότητες και προσόντα με τη ζήτηση.

Βασικό αίτιο αυτής της αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας είναι η έλλειψη κατάλληλου επαγγελματικού προσανατολισμού και ορθολογικού προσανατολισμού της εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού ώστε να συμπίπτει, στο μέτρο του δυνατού, η ζήτηση με την προσφορά επαγγελμάτων. Αντιλαμβάνεται κάποιος ότι αν οι μεγάλες επιχειρήσεις που έχουν τη δυνατότητα να προσελκύσουν πιο εξειδικευμένους εργαζόμενους, προσφέροντας σε αυτούς υψηλότερους μισθούς και εξασφαλίζοντας καλύτερης τεχνολογίας εξοπλισμό αντιμετώπιζαν πρόβλημα πόσο σοβαρό είναι αυτό το πρόβλημα για τις ΜΜΕ.

δ. Το Φορολογικό Σύστημα

Η πολυνομία και η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας με το πλήθος των ασαφών και αντιφατικών διατάξεων καθιστά τους φορολογούμενους και τις επιχειρήσεις ομήρους της ερμηνείας που δίνουν τα φορολογικά όργανα με σοβαρές χρηματοοικονομικές, ηθικές και ποινικές συνέπειες. Οι συχνές αλλαγές των φορολογικών νόμων αφενός αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στο μακροπρόθεσμο προγραμματισμό των οικονομικών μονάδων και αφετέρου, αυξάνουν συνεχώς το κόστος συμμόρφωσης προς μια διαρκώς μεταβαλλόμενη φορολογική νομοθεσία.

Η αθέατη πλευρά του ελληνικού φορολογικού συστήματος σχετίζεται με την περαιώση των παρελθόντων χρήσεων και των εκκρεμών υποθέσεων. Το κράτος επειδή αδυνατεί να ελέγξει όλες τις φορολογικές υποθέσεις, προβαίνει κατά διαστήματα σε ευνοϊκές ρυθμίσεις και καλεί τους φορολογούμενους να «κλείσουν» τις εκκρεμείς φορολογικές υποθέσεις που έχουν. Έτσι οι ανειλικρινείς φορολογούμενοι τυγχάνουν ευνοϊκής μεταχείρισης, ενώ οι ειλικρινείς παραμένουν εγκλωβισμένοι για ένα χρονικό διάστημα αφού οι υποχρεώσεις τους προς την εφορία δεν εξαντλούνται με την κατάθεση της δήλωσης και την

εξόφληση του οφειλόμενου φόρου για τη συγκεκριμένη χρήση. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε σημαντική αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων με το κλείσιμο των ανέλεγκτων χρήσεων.

2.5. Βιωσιμότητα των ΜΜΕ

Η εμπειρία έχει δείξει ότι παρά τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ μπορούν να επιβιώσουν στον σκληρό ανταγωνισμό που έχει επιφέρει η διεθνοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από τα πρόσφατα στοιχεία που δημοσίευσε η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων σχετικά με τις ενάρξεις και διακοπές των επιχειρήσεων την περίοδο 2003-2006. Από τα στοιχεία του Πίνακα 1.9 φαίνεται ότι τα τελευταία χρόνια οι ενάρξεις νέων επιχειρήσεων αυξάνονται ενώ οι διακοπές λειτουργίας μειώνονται, γεγονός που δείχνει τη σημαντική βελτίωση της επιχειρηματικότητας στη χώρα μας. Η εν λόγω βελτίωση είναι περισσότερο έντονη στις μικρότερες επιχειρήσεις που λειτουργούν με τη μορφή της ομόρρυθμης εταιρείας (ΟΕ) και της ετερόρρυθμης εταιρείας (Ε.Ε).

Πίνακας 1.9 Δημιουργία και Κλείσιμο Επιχειρήσεων

Έτος	Δημιουργία	Κλείσιμο	Διαφορά
Μη Φυσικά Πρόσωπα (Συνολικά)			
2003	26.078	15.664	10.414
2004	25.224	15.335	9.889
2005	23.476	9.618	13.858
2006	26.774	9.743	17.031
Μη Φυσικά Πρόσωπα (ΟΕ)			
2003	8.642	6.653	1.989
2004	9.515	6.587	2.928
2005	9.852	4.515	5.337
2006	10.048	4.388	5.660
Μη Φυσικά Πρόσωπα (ΕΕ)			
2003	1.860	1.033	827
2004	2.181	1.088	1.093
2005	2.519	709	1.810
2006	2.629	774	1.855
Μη Φυσικά Πρόσωπα (ΕΠΕ)			
2003	1.589	839	750
2004	1.514	943	571
2005	1.543	512	1.031
2006	1.581	546	1.035
Μη Φυσικά Πρόσωπα (ΕΠΕ Μονοπρόσωπες)			
2003	789	162	627
2004	774	209	565
2005	866	151	715
2006	975	181	794
Μη Φυσικά Πρόσωπα (ΑΕ)			
2003	2.412	851	1.561
2004	1.890	869	1.021
2005	1.819	581	1.238
2006	2.034	605	1.429

Πηγή: ICAP

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

3.1. Η Τραπεζική Χρηματοδότηση στην Ελλάδα

Το θέμα της χρηματοδότησης των ΜΜΕ στη χώρα μας έχει γίνει αντικείμενο πολλών συζητήσεων και αποτελεί μόνιμο «παράπονο» των επιχειρήσεων αυτής της κατηγορίας γιατί η στρόφιγγα άντλησης κεφαλαίων από αυτή τη πηγή ήταν πολύ στενή μέχρι σήμερα. Πρόσφατα άρχισε να εκδηλώνεται μια εκ διαμέτρου αντίθετη πολιτική εκ μέρους των Τραπεζών με αυτή που ασκείτο μέχρι σήμερα, επιθετική μάλιστα θα την ονόμαζε κάποιος.

Πράγματι οι ελληνικές Τράπεζες τα τελευταία χρόνια έβαλαν στο στόχαστρό τους τις ΜΜΕ και μάλιστα προσφέροντας σε αυτές μεγάλη ποικιλία χρηματοδοτικών προϊόντων. Γεννάται λοιπόν εύλογα το ερώτημα γιατί δεν το έκαναν μέχρι πρόσφατα και ποιος είναι ο λόγος που ώθησε τις Τράπεζες προς αυτή την πολιτική.

3.2. Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και εμπορικές τράπεζες

Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε μια προσπάθεια ναδειχθεί ότι μικρομεσαίες επιχειρήσεις χρίζουν ζωτικής σημασίας για την οικονομία κάθε χώρας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει παρουσιαστεί από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο για την υγιή λειτουργία όσο και για την σωστή αντιμετώπιση των προβλημάτων που αποτελούν τροχοπέδη για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Ενώ πριν κάποια χρόνια, στην δεκαετία του '50 και του '60, η οικονομική θεωρία τόνιζε τα πλεονεκτήματα των μεγάλων βιομηχανικών μονάδων μαζικής παραγωγής και τον σίγουρο «θάνατο» των μικρών επιχειρήσεων, οι τελευταίες βγήκαν αλώβητες από την μεγάλη πετρελαϊκή κρίση του 1973 και την οικονομική ύφεση που την ακολούθησε, και απέδειξαν την ανθεκτικότητά τους και την ευελιξία τους στους δύσκολους εκείνους καιρούς.

Αυτό το αυξημένο ενδιαφέρον που υπάρχει τα τελευταία χρόνια για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι γιατί έχει αναγνωριστεί η αξία τους στην συμβολή ζωτικών προβλημάτων που απασχολούν όλες τις χώρες.

Τέτοιου είδους προβλήματα είναι η ανεργία, ο πληθωρισμός, η μόλυνση του περιβάλλοντος, η αξιοποίηση εγχωρίων πρώτων υλών, η προώθηση καινοτομιών κ.α. Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι ΜΜΕ απασχολούν το 60% των εργαζομένων, ενώ συγκεκριμένα στην Ελλάδα το 99% των επιχειρήσεων στο χώρο της μεταποίησης είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Για τους παραπάνω λόγους είναι σημαντική η αντιμετώπιση των προβλημάτων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τα σημαντικότερα από τα οποία είναι περιορισμένες διέξοδοι χρηματοδότησης, καθολική σχεδόν εξάρτηση από το Τραπεζικό Σύστημα, χαμηλός βαθμός εξειδίκευσης του προσωπικού, περιορισμένες τεχνολογικές δυνατότητες, έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης κ.λ.π.

Συγκεκριμένα, η πρόσβαση στην χρηματοδότηση αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο εμπόδιο για τις ΜΜΕ μετά την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει κατά καιρούς για τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Σήμερα, οι τράπεζες στη χώρα μας είναι ένας από τους βασικότερους συντελεστές ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της γενικότερης αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας. Στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως και στις μεγαλύτερες, οι ελληνικές τράπεζες προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία χρηματοδοτικών προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, συμβάλλοντας αποφασιστικά σε όλες τις επιχειρηματικές λειτουργίες τους, από την αξιοποίηση επιχειρηματικών ιδεών, την εκμετάλλευση νέων ευκαιριών και τη διάνοιξη νέων αγορών, μέχρι την εσωτερική αναδιοργάνωση, την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, τον εκσυγχρονισμό μηχανογραφικών συστημάτων και τη χάραξη και εφαρμογή μακροπρόθεσμων στρατηγικών.

3.3. Τραπεζικός Δανεισμός - Πηγή Χρηματοδότησης για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

3.3.1. Ιστορική ανασκόπηση για το ρόλο του κράτους στις τραπεζικές εργασίες και πώς επηρέασε το χρηματοδοτικό του ρόλο προς τις επιχειρήσεις πριν την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο τέλος της δεκαετίας του '70, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα χαρακτηριζόταν από υψηλό βαθμό μονοπώλησης και ισχυρό σύστημα κρατικής παρέμβασης, που έβρισκε έκφραση στην μονοπωλιακή θέση τεσσάρων μεγάλων κρατικών τραπεζικών ομίλων (δύο μόνο εμπορικών τραπεζών Εθνικής, Εμπορικής και ΑΤΕ, ΕΤΒΑ) και στην εφαρμογή ενός ολόκληρου πλέγματος κανόνων και ρυθμίσεων, που προσδιόριζαν τους γενικότερους όρους κίνησης των χρηματοπιστωτικών σχέσεων.

Πιο συγκεκριμένα, οι άξονες της παρεμβατικής πολιτικής του κράτους εκδηλώνονταν, πρώτον στη σωρεία κανονιστικών διατάξεων που επέβαλαν στις εμπορικές τράπεζες ποικίλες δεσμεύσεις και υποχρεωτικές τοποθετήσεις διαθεσίμων τους, καθώς και περιορισμούς και απαγορεύσεις ορισμένων ειδών χρηματοδοτήσεων, σε αντίθεση με την υποχρεωτική δέσμευση πιστώσεων για την βιομηχανία και την βιοτεχνία. Δεύτερον, στο διοικητικό καθορισμό των επιτοκίων (καταθέσεων και χορηγήσεων), με σημαντικές διαφοροποιήσεις στα δεύτερα ανάλογα με το είδος της οικονομικής δραστηριότητας, και τρίτον, στην υποχρεωτική κατάθεση με χαμηλό επιτόκιο των αποθεματικών των ασφαλιστικών φορέων στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Το συγκεκριμένο σύστημα κρατικής παρέμβασης, από το ένα μέρος συνέβαλλε στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, όμως ταυτόχρονα δημιούργησε και σοβαρές στρεβλώσεις στην εξέλιξη των χρηματοπιστωτικών δομών και διακλαδική ροή χρηματικών πόρων, εξαιτίας των άμεσων κυβερνητικών παρεμβάσεων με στόχο την εξυπηρέτηση πελατειακών σχέσεων, την πολιτική χορηγήσεων με ελαστικά κριτήρια, τη γραφειοκρατική οργάνωση και λειτουργία των φορέων χάραξης και υλοποίησης της πιστωτικής πολιτικής, με αποτέλεσμα τη μη ορθολογική αξιοποίηση των διαθεσίμων χρηματικών πόρων, τη δημιουργία προβληματικών επιχειρήσεων, την αύξηση δημοσίου χρέους, κ.α.

Το παραπάνω σύστημα, όχι μόνον δεν λειτούργησε ικανοποιητικά, αλλά με τη πάροδο του χρόνου δημιούργησε σοβαρό πρόβλημα στο σύνολο της οικονομίας και στην ανάπτυξη της χώρας.

Ειδικότερα, η εξάρτηση των επιχειρήσεων από το τραπεζικό σύστημα απέκτησε μόνιμο χαρακτήρα, δεδομένου ότι το τραπεζικό σύστημα ήταν το μόνο κανάλι μεταφοράς πόρων από τους αποταμιευτές προς τους επενδυτές, πράγμα που απέτρεψε τη δημιουργία παράλληλων διόδων ροής κεφαλαίων προς την αγορά χρήματος. Αποτέλεσμα αυτής της εξάρτησης των επιχειρήσεων από τις τράπεζες ήταν η ανάπτυξη προνομιακών σχέσεων μεταξύ τραπεζών και ορισμένων κλάδων ή δραστηριοτήτων, ή ακόμη και με συγκεκριμένες (ευνοούμενες) επιχειρήσεις. Αυτό το πολύπλοκο σύστημα πιστωτικών κανόνων και ρυθμίσεων, σε συνδυασμό με το μέτρο κατανομής των πιστώσεων και των χαμηλών επιτοκίων αφαιρούσε την δυνατότητα εφαρμογής τραπεζικών κριτηρίων από τις τράπεζες και τις εξωθούσε πολλές φορές σε καταστρατηγήσεις των κανόνων που ίσχυαν και τις ανάγκαζε να εφαρμόζουν πάγια το σύστημα της εμπράγματης εξασφάλισης των δανείων, πράγμα που ευνοούσε μόνο τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Όμως η όλη κατάσταση αλλάζει από τα τέλη της δεκαετίας του '70 μέχρι τις αρχές του '90. Τόσο τα προβλήματα που συνόδευαν το συγκεκριμένο σύστημα ρύθμισης, όσο και ο προσανατολισμός ένταξης της χώρας στην ΕΟΚ, καθώς και οι γενικότερες τάσεις διεθνοποίησης και δημιουργίας νέων φορέων προσφοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών οδήγησαν σε σημαντικές αλλαγές του όλου πλέγματος χρηματοπιστωτικών σχέσεων.

Οι σημαντικότερες διατάξεις που αφορούσαν την αλλαγή του χρηματοπιστωτικού τομέα αναφέρονταν μεταξύ άλλων, στις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων, θεσμοθέτηση της αμοιβαίας αναγνώρισης από τα κράτη μέλη, ορισμένων ουσιαστικών κανόνων που διασφαλίζουν την προστασία των καταθετών, επενδυτών και δανειζομένων, καθώς και στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, όπως επίσης και στην άσκηση ελέγχου και εποπτείας για τη χρηματοοικονομική κατάσταση κ.α.

Σήμερα, η Ελλάδα ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας οφείλει να ακολουθεί και να συμμορφώνεται με τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων αποτελεί μία από τις προτεραιότητες που έχει θέσει η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η πρόσβαση στην χρηματοδότηση αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για την ανάπτυξη τους.

3.3.2. Το οικονομικό πρόβλημα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αναφορικά με τις εμπορικές τράπεζες.

Το οικονομικό πρόβλημα στις ΜΜΕ χαρακτηρίζεται από τα εξής στοιχεία :

- Έλλειψη επαρκών κεφαλαίων
- Έλλειψη οικονομικού προγράμματος
- Δυσχέρειες προσφυγής στις πηγές χρηματοδότησης.

Συνήθως, η μικρή μονάδα ξεκινάει με περιορισμένα κεφάλαια που είναι το αποτέλεσμα προσωπικών και οικογενειακών οικονομιών. Η επέκταση της μονάδας γίνεται χωρίς οικονομικό πρόγραμμα και πολλές φορές τα κέρδη δεν φθάνουν να καλύψουν τις επενδύσεις. Πραγματικά οι ΜΜΕ, κατά κανόνα, δεν επενδύουν "συνεχώς και συνεπώς", αλλά η επενδυτική συμπεριφορά τους χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση μεγάλων, συγκριτικά με το μέγεθος, επενδύσεων σε άτακτα χρονικά διαστήματα, με αποτέλεσμα να εκτίθενται σε σοβαρούς κινδύνους και κυρίως να στερούνται και να υποφέρουν από έλλειψη κεφαλαίων κίνησης.

Είναι πολύ συνηθισμένο φαινόμενο στις ΜΜΕ να προβαίνουν σε αγορές μηχανικού εξοπλισμού με δικά τους διαθέσιμα ή με βραχυπρόθεσμες πιστώσεις και να καταφεύγουν στην τράπεζα για κεφάλαιο κίνησης συνήθως πολύ αργά, όταν αρχίζουν να πιέζουν διάφορες ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Η έλλειψη σωστής ενημέρωσης των ΜΜΕ για τις κατάλληλες πηγές χρηματοδότησης και η έλλειψη ειδικευμένων στη χρηματοδότηση ΜΜΕ τραπεζικών στελεχών, που θα μπορούσαν και θα έπρεπε να παίζουν και το ρόλο του συμβούλου επενδύσεων ΜΜΕ, αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες οι οποίοι μέχρι σήμερα εξουδετερώνουν στην πράξη, σε μεγάλο ποσοστό, τα ευνοϊκά μέτρα χρηματοδότησης των ΜΜΕ.

Συγκεκριμένα, το πρόβλημα χρηματοδότησης των ΜΜΕ προσδιορίζεται από τους εξής παράγοντες:

- Έλλειψη ανεπάρκειας εμπράγματων ασφαλειών,
- Έλλειψη κατά κανόνα αξιόπιστων λογιστικών στοιχείων και αδυναμία προγραμματισμού και συμπλήρωση του φακέλου δανειοδότησης,

- Αναλογικά υψηλό τραπεζικό κόστος διερεύνησης και εξέτασης ενός μικρού δανείου και γι' αυτό απροθυμία των εμπορικών τραπεζών για την χορήγηση βιοτεχνικών δανείων,
- Έλλειψη ή ανεπάρκεια ειδικευμένων στη χρηματοδότηση ΜΜΕ τραπεζικών στελεχών.

Στη μικρή μονάδα παραγωγής όπου κατά κανόνα δεν υπάρχουν ειδικευμένα στελέχη, το τραπεζικό στέλεχος πρέπει να μπορεί να μιλά και να καταλαβαίνει τη γλώσσα του βιοτέχνη, κάτι που προϋποθέτει εξειδίκευση και ειδική εμπειρία.

Γίνεται επομένως φανερό ότι το πρόβλημα χρηματοδότησης των ελληνικών ΜΜΕ είναι πρώτα απ' όλα θεσμικό και η λύση θα πρέπει να αναζητηθεί στη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής που θα συνδυάζει τη δανειοδότηση με την παροχή τεχνικής βοήθειας, την απλοποίηση των διαδικασιών και την αντιμετώπιση του προβλήματος των εγγυήσεων.

Γενική είναι η πεποίθηση, ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα εμμένει σε παραδοσιακές μεθόδους που χρειάζονται ανανέωση και εκσυγχρονισμό κατά τρόπο που επιβάλλει προσαρμογές στις νέες εξελίξεις που επέφερε η σύγχρονη τεχνολογία αυτή σύγχρονη επιχείρηση.

Η χρηματοδότηση μέσω τραπεζικού δανεισμού έχει γίνει δυσκολότερη, επειδή πολλές τράπεζες και επιχειρηματικό κεφάλαια έχουν υποστεί απώλειες στα χαρτοφυλάκια τους που περιλαμβάνουν ΜΜΕ και έτσι αυξήθηκε η προσπάθεια αποφυγής ρίσκου εκ μέρους τους. Οι τράπεζες εκτιμούν προσεκτικότερα τις αιτήσεις για πιστώσεις και απαιτούν μεγαλύτερη πρόσθετη ασφάλεια.

Πράγματι, ο βαθμός σύναψης τραπεζικών σχέσεων για ΤΙC πολύ μικρές ελληνικές επιχειρήσεις, που απασχολούν 0-9 άτομα, είναι ο μικρότερος στην Ε.Ε. και ανέρχεται σε 29%, έναντι 39% της Πορτογαλίας, 43% της Ισπανίας, 57% του Βελγίου και 77% της Αυστρίας. Ο βαθμός σύναψης τραπεζικών σχέσεων για τις ελληνικές επιχειρήσεις που απασχολούν 10-49 άτομα είναι σχετικό καλύτερος και κινείται στα μέσα επίπεδα των χωρών της Ε.Ε.

Περίπου το 60% των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων μένει μακριά από το τραπεζικό σύστημα, αφού από τις 850.000 ελληνικές ΜΜΕ οι 500.000 είναι μη χρηματοδοτούμενες. Από τις χρηματοδοτούμενες από τις τράπεζες ΜΜΕ, οι περισσότερες ανήκουν στο εμπόριο και τις υπηρεσίες. Στις χρηματοδοτούμενες δε, τα δανειακά κεφάλαια καλύπτουν το 50% των αναγκών τους. Το 68% των

πελατών απευθύνεται στις τράπεζες για να εξασφαλίσει κεφάλαια κίνησης, το 13% για την απόκτηση επαγγελματικού εξοπλισμού και το 19% για την αγορά επαγγελματικής στέγης.

Υπάρχουν βεβαίως ανάγκες των ΜΜΕ, οι οποίες δεν μπορούν να καλυφθούν αποκλειστικά μέσω τραπεζικού δανεισμού.

Οι τράπεζες, λόγω της φύσης τους, δεν αναλαμβάνουν επιχειρηματικούς κινδύνους και κατά συνέπεια δεν μπορούν να καλύψουν από μόνες τους μια σειρά κρίσιμων αναγκών σε κεφάλαια ΜΜΕ, οι κυριότερες από τις οποίες είναι οι ακόλουθες:

- Χρηματοδοτικές ανάγκες νεοϊδρυόμενων επιχειρήσεων
- Χρηματοδοτικές ανάγκες εταιρειών παραγωγής καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών
- Χρηματοδοτικές ανάγκες βιώσιμων επιχειρήσεων που δεν διαθέτουν επαρκείς εξασφαλίσεις
- Ανάγκες αύξησης του μετοχικού -εταιρικού τους κεφαλαίου.

Για την κάλυψη των ανωτέρω αναγκών των ΜΜΕ και την ενίσχυση γενικότερα της επιχειρηματικότητας η ελληνική πολιτεία:

- Προχώρησε στην ίδρυση του ΤΕΜΠΜΕ, με σκοπό την ενίσχυση της πρόσβασης στην αγορά κεφαλαίων νεοσύστατων ή υφιστάμενων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων οι οποίες δεν διαθέτουν επαρκείς εξασφαλίσεις.
- Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» του υπουργείου Ανάπτυξης έχουν διαμορφωθεί ειδικά προγράμματα, με τα οποία ενισχύεται η επιχειρηματικότητα (π.χ. Πρόγραμμα Γυναικείας Επιχειρηματικότητας, Πρόγραμμα Νεανικής Επιχειρηματικότητας κ.λπ.).

Η χρηματοδότηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων έχει αναδειχθεί σήμερα σε βασική πτυχή της στρατηγικής όλων των ελληνικών τραπεζών για την επέκταση των εργασιών τους στη λιανική τραπεζική.

Εκτιμάται ότι, σε μηνιαία βάση, θα χρηματοδοτούνται από τις ελληνικές τράπεζες 4.000-5.000 νέες μικρομεσαίες επιχειρήσεις με σύγχρονα, πλήρως εξειδικευμένα και με ανταγωνιστικούς όρους χρηματοδοτικά προϊόντα.

Η Εμπορική Τράπεζα για παράδειγμα, χρηματοδοτεί συνολικά πάνω από 32.000 ΜΜΕ, και έχει συνάψει νέες συνεργασίες με πάνω από 6.000 ΜΜΕ. Παρά τα βήματα όμως που έχουν γίνει προς την κατεύθυνση της χρηματοδότησης των ΜΜΕ επιχειρήσεων υφίστανται ακόμη σημαντικές δυσκολίες στην πρόσβαση των ΜΜΕ στην τραπεζική χρηματοδότηση αφού το μικρότερο μέγεθος των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων συγκριτικά με το αντίστοιχο μέγεθος των ευρωπαϊκών μικρομεσαίων επιχειρήσεων και σε συνδυασμό με την έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης αποτελούν σημαντικά εμπόδια για την ικανοποιητική επικοινωνία μεταξύ τραπεζών και ΜΜΕ και επηρεάζουν αρνητικά την πιστοληπτική τους ικανότητα.

Στο σημερινό διεθνές επιχειρησιακό περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση και τον έντονο ανταγωνισμό, σημαντικές προτεραιότητες των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρηματιών πρέπει να αποτελούν η μεγέθυνση και ο εκσυγχρονισμός, καθώς και η ενίσχυση της καινοτομίας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων τους, προκειμένου αυτές όχι μόνο να μπορέσουν να επιβιώσουν, αλλά και να αποτελέσουν εξισορροπητικό παράγοντα της απασχόλησης και κινητήρια δύναμη της οικονομίας.

Αυτή η στενότητα στη χορήγηση τραπεζικών πιστώσεων σε ευρώ στον ιδιωτικό τομέα, και κυρίως το υψηλό κόστος των πιστώσεων αυτών, έχουν στρέψει πολλές υγιείς επιχειρήσεις μεσαίου και μεγάλου μεγέθους σε αναζήτηση κεφαλαίων από άλλες πηγές, όπως η Κεφαλαιαγορά και ο εξωτερικός δανεισμός σε συνάλλαγμα.

Εξ άλλου με τη δημιουργία του νομοθετικού πλαισίου για τη διενέργεια στην Ελλάδα εργασιών Leasing, Factoring κ.α. διευρύνθηκαν σημαντικά οι εναλλακτικές χρηματοοικονομικές λύσεις για τις επιχειρήσεις.

Κόστος Δανεισμού

Το κόστος δανεισμού των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι συγκριτικά υψηλότερο από άλλες χώρες της Ε.Ε. Ένδειξη αυτού αποτελούν τα περιθώρια μεταξύ επιτοκίου χορηγήσεων και αυτού των καταθέσεων που υφίστανται στη χώρα μας. Το υψηλό περιθώριο επιτοκίου οφείλεται στις ατέλειες που υπάρχουν στη τραπεζική αγορά στην Ελλάδα. Οι σημαντικότερες είναι (Γ. Προβόπουλος και Π. Καπόπουλος, 2004):

- Οι ελληνικές Τράπεζες υποχρεούνται να διακρατούν υψηλότερο ποσοστό (12%) ρευστών διαθέσιμων σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.
- Τα επιτόκια στην διατραπεζική αγορά στην Ελλάδα είναι υψηλότερα από τα ευρωπαϊκά λόγω της ακολουθούμενης αντιπληθωρικής πολιτικής.
- Η υψηλότερη φορολογία (Εισφορά Ν1281) που επιβάλλεται στη χώρα μας σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Το γεγονός ότι πολλές δημόσιες Τράπεζες έχουν ένα μεγάλο όγκο επισφαλών απαιτήσεων γεγονός που έχει σημαντικές επιπτώσεις στην τελική τιμολόγηση των χορηγήσεων.

3.4. Η Συνθήκη της Βασιλείας II και η Τραπεζική Χρηματοδότηση των ΜΜΕ

Η Συνθήκη της Βασιλείας II θέτει ένα επαρκές και αξιόπιστο ρυθμιστικό πλαίσιο για τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος σε παγκόσμιο επίπεδο. Δίνει κατευθύνσεις στις Τράπεζες για το πώς θα αξιολογούν και θα διαχειρίζονται τον πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνουν όταν δανείζουν χρήματα σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Ζητά από αυτές να έχουν ένα ελάχιστο ποσό ιδίων κεφαλαίων ανάλογα με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο προκειμένου να αποφευχθεί η πτώχευση τους όταν υπάρξει αδυναμία εκ μέρους των δανειοληπτών εξυπηρέτησης των δανείων τους. Καθιερώθηκε ένας συντελεστής φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων, ο οποίος συσχετίζει το ύψος των ιδίων κεφαλαίων με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Η Συνθήκη της Βασιλείας II προβλέπει ενιαίο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 8% που εφαρμόζεται για πρώτη φορά από το διεθνές εποπτικό σύστημα.

Τα παραπάνω συνεπάγονται αλλαγές στην συμπεριφορά και την πρακτική των Τραπεζών απέναντι στην ικανοποίηση των επιχειρήσεων για χρηματοδότηση τους. Οι Τράπεζες υποχρεούνται να αξιολογούν και να βαθμολογούν τις επιχειρήσεις με βάση μιας κλίμακας αξιολόγησης. Θα το κάνουν αυτό όχι μόνο κατά την υποβολή της αίτησης των επιχειρήσεων αλλά ανά τακτά χρονικά διαστήματα θα ζητούν επικαιροποίηση των στοιχείων εκ μέρους των επιχειρήσεων. Τα κριτήρια με βάση τα οποία θα αξιολογούν τις επιχειρήσεις θα είναι κοινά για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα. Θα αξιολογούν με βάση τη συνολική εικόνα του κλάδου μικρών επιχειρήσεων και δεν θα προσφεύγουν «σε βάθος ανάκριση» κάθε περίπτωσης.

Ο στόχος της νέας Συνθήκης είναι η καθιέρωση της διαφάνειας και σταθερότητας στη λειτουργία της αγοράς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό προϋποθέτει τη καλύτερη διαχείριση των κινδύνων εκ μέρους των Τραπεζών.

Δέχεται ότι οι κίνδυνοι για τις Τράπεζες είναι μικρότεροι από τη χρηματοδότηση ΜΜΕ επειδή οι τελευταίες είναι πολλές και το ύψος των δανείων που λαμβάνουν δεν είναι υψηλό με αποτέλεσμα να διαχέεται ευρύτερα ο πιστωτικός κίνδυνος. Προκειμένου οι Τράπεζες να είναι σε θέση να αξιολογούν με επιτυχία τις ΜΜΕ χρειάζεται οι τελευταίες να δίδουν σε αυτές τα απαραίτητα στοιχεία που απαιτούνται. Η ικανότητα τους, η ταχύτητα και ακρίβεια με την οποία θα δίδονται τα στοιχεία από τις ΜΜΕ στις Τράπεζες θα αποτελούν και αυτά κριτήρια αξιολόγησης τους. Προκειμένου όμως οι ΜΜΕ να είναι σε θέση να κάνουν τα παραπάνω θα πρέπει να έχουν την απαραίτητη προς τούτο εσωτερική οργάνωση και υποδομή. Αυτό όμως δεν είναι εύκολο να το πράξουν οι ΜΜΕ.

Είναι φανερό λοιπόν ότι η έλλειψη πηγών ακριβούς και έγκυρης πληροφόρησης θα κάνει το έργο της συγκριτικής αξιολόγησης εκ μέρους των Τραπεζών πολύ δύσκολο αν όχι ανέφικτο. Η βασική διαφορά του έργου που έκαναν μέχρι σήμερα οι Τράπεζες και αυτού που καλούνται να κάνουν στο μέλλον είναι ότι χρησιμοποιούσαν ποιοτικά κριτήρια ενώ στο μέλλον θα χρησιμοποιούν χρηματοδοτικούς δείκτες. Το πρόβλημα θα είναι πιο έντονο στην περίπτωση της αξιολόγησης των νεοϊδρυόμενων επιχειρήσεων. Στην αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) καθώς και η δημιουργία φορέων συλλογής πληροφοριών ΜΜΕ.

Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προέκυψαν τα παρακάτω :

- Το 75% του μεσαίου και μεγάλου μεγέθους Τραπεζών θεωρούν ότι τα χρέη έχουν μεγάλη ή πολύ μεγάλη σημασία ως παράγων εισροής για τη βαθμολογία.
- Περίπου το 50% του μεσαίου και μεγάλου μεγέθους Τραπεζών που συμμετείχαν στην έρευνα δίνει μεγάλη ή πολύ μεγάλη σημασία στην ποιότητα της διοίκησης μιας ΜΜΕ ως παράγοντα εισροής για τη βαθμολογία.
- Η κατάσταση της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται η ΜΜΕ και η νομική μορφή που αυτή έχει αποτελούν σημαντικές εισροές για τη βαθμολογία.
- Οι ποιοτικοί παράγοντες επηρεάζουν περισσότερο τη βαθμολογία για μεγαλύτερες ΜΜΕ ή μεγαλύτερα δάνεια.
- Οι πληροφορίες που συλλέγει η Τράπεζα για μια νεοϊδρυόμενη διαφέρουν από αυτές που συλλέγει για μια υφιστάμενη.

Από τα παραπάνω μπορεί να εξαχθούν οι παρακάτω διαπιστώσεις :

- Η υιοθέτηση της Συνθήκης θα οδηγήσει τόσο τις Τράπεζες όσο και τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν την εσωτερική τους οργάνωση και τις υποδομές τους.
- Η χορήγηση των δανείων προς τις ΜΜΕ θα πραγματοποιείται με αυστηρότερες προϋποθέσεις μέχρις ότου αυτές είναι σε θέση να προσφέρουν τα απαραίτητα στοιχεία για την επιτυχή αξιολόγηση τους. Αυτό σημαίνει ότι οι παρεχόμενες από τις επιχειρήσεις εγγυήσεις και εξασφαλίσεις θα συνεχίζουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.
- Το ελάχιστο ύψος ιδίων κεφαλαίων που θα απαιτείται να διατηρούν οι Τράπεζες δεν θα εξαρτάται πλέον από το

ύψος του δανείου, αλλά θα εξαρτάται σημαντικά από τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν.

- Τα μεγαλύτερα ίδια κεφάλαια που θα είναι υποχρεωμένες οι Τράπεζες να έχουν προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο θα οδηγούν σε υψηλότερο κόστος για τις Τράπεζες, το οποίο θα μετακυλήσουν στις ΜΜΕ με την μορφή υψηλότερων επιτοκίων.
- Από την άλλη πλευρά εφόσον οι επιχειρήσεις ανταποκριθούν παρέχοντας στις Τράπεζες ακριβή και έγκυρα στοιχεία, η αξιολόγηση θα είναι εύστοχη και ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος θα είναι μικρότερος και θα έχει αντανάκλαση σε χαμηλότερο επιτόκιο.
- Εφόσον λοιπόν η εισαγωγή του νέου εποπτικού μηχανισμού οδηγήσει τις ΜΜΕ στη καλύτερη οργάνωσή τους τότε η πρόσβαση αυτών στο τραπεζικό σύστημα θα γίνει πιο εύκολη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1.Δάνεια για κεφάλαια κίνησης

Η σημαντικότερη μορφή χρηματοδότησης από τις τράπεζες για τις ΜΜΕ είναι τα δάνεια για κεφάλαια κίνησης. Τα δάνεια για κεφάλαια κίνησης δίνουν στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμη πίστωση από λίγες ημέρες έως περίπου ένα έτος. Τα δάνεια για κεφάλαια κίνησης, πιο συχνά χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση της αγοράς των αποθεμάτων, προκειμένου να αγοραστούν τα εμπορεύματα που θα τοποθετηθούν στα ράφια ή για την αγορά πρώτων υλών. Συχνά το δάνειο για κεφάλαιο κίνησης έχει σχεδιαστεί για να καλύπτει τις εποχιακές ανάγκες των επιπέδων παραγωγής του πελάτη της επιχείρησης και τις ανάγκες της πιστοληπτικής της ικανότητας.

Για παράδειγμα, ένας μεταποιητής ρουχισμού προβλέπει μεγάλη ζήτηση για το φθινόπωρο και το χειμώνα, έτσι θα χρειαστεί βραχυπρόθεσμη πίστωση στο τέλος της άνοιξης και του καλοκαιριού, για να αγοράσει αποθέματα του υφάσματος και να προσλάβει πρόσθετους εργαζομένους, έτσι ώστε να έχει τα ρούχα έτοιμα για αποστολή σε εμπόρους λιανικής πώλησης κατά τη διάρκεια της περιόδου Αυγούστου-Δεκεμβρίου. Η τράπεζα του κατασκευαστή μπορεί να δημιουργήσει μια γραμμή πίστωσης που εκτείνεται από έξι έως εννέα μήνες, που επιτρέπει στον κατασκευαστή να αξιοποιήσει την εν λόγω γραμμή, όπως απαιτείται κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Το ύψος της γραμμής καθορίζεται από την εκτίμηση του κατασκευαστή για το μέγιστο ποσό των πόρων που θα χρειαστούν σε οποιοδήποτε σημείο κατά τη διάρκεια των έξι με εννέα μηνών του δανείου της τράπεζας.

Το εν λόγω δάνειο μπορεί συχνά να ανανεωθεί σε περίπτωση που ο δανειολήπτης εξοφλήσει το σύνολο ή σημαντικό μέρος του δανείου που σε τακτά διαστήματα επιστρέφει πριν από την ανανέωση του. Κανονικά, τα δάνεια για κεφάλαια κίνησης εξασφαλίζονται με εισπρακτέους λογαριασμούς ή από τις εγγυήσεις των επιχειρηματιών η ακόμα από το ΤΕΜΠΜΕ που θα αναλύσουμε παρακάτω και φέρουν κυμαινόμενο επιτόκιο επί των ποσών που δανείστηκε η επιχείρηση κατά το εγκεκριμένο πιστωτικό όριο.

Μια δεσμευμένη αμοιβή χρεώνεται για το αχρησιμοποίητο τμήμα του πιστωτικού ορίου και μερικές φορές για το συνολικό ποσό των πόρων που διατίθενται. Συνήθως απαιτούνται από τον πελάτη υπόλοιπα καταθέσεων. Από αυτές απαιτείται ένα ελάχιστο μέγεθος που αναλογίζεται με το πιστωτικό όριο και το ύψος του δανείου.

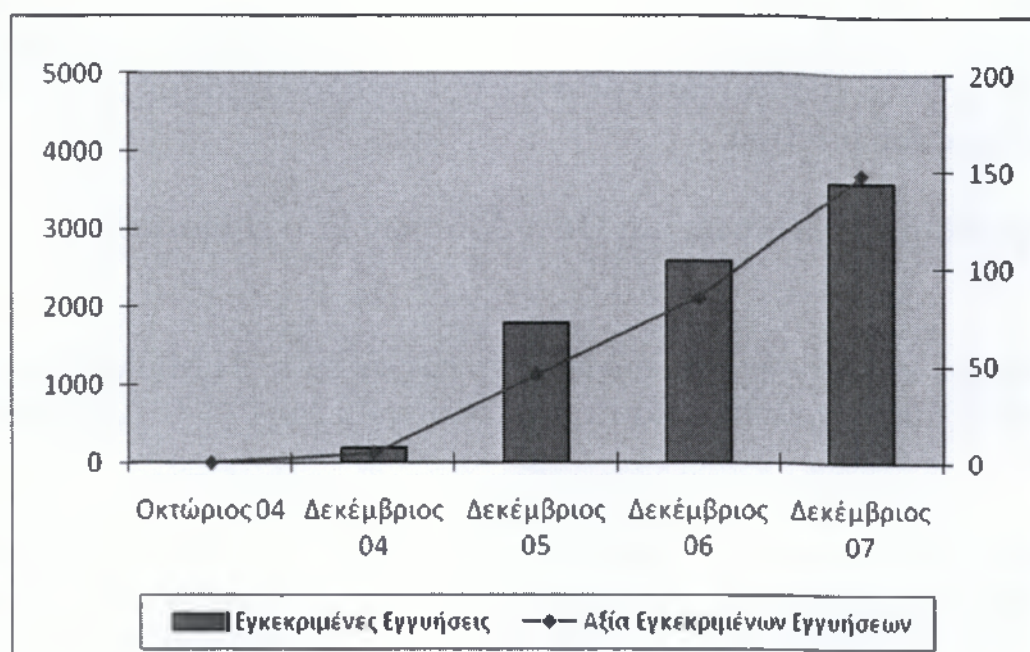
4.2. Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ)

Με κριτήριο τη διεθνή και ευρωπαϊκή εμπειρία η ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ έχει πετύχει, στο πολύ μικρό χρονικό διάστημα λειτουργίας της (3 έτη), σημαντικά επιτεύγματα:

Έχει χορηγήσει σε χιλιάδες ελληνικές επιχειρήσεις εγγυήσεις, τηρώντας κατά γράμμα την φιλοσοφία της δηλ. ίσες αποστάσεις από όλες τις επιχειρήσεις και ίσες ευκαιρίες σε όλες τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (ΜΕ) και ταυτόχρονα λειτουργεί ως συνοδευτικός κρίκος μεταξύ των ΜΕ και των Τραπεζών και εταιρειών Leasing, αφού οι αιτήσεις που έχει δεχτεί στα τρία πρώτα χρόνια λειτουργίας της προσεγγίζουν τον αριθμό 6.400.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ, η εταιρεία έχει δεχτεί αιτήσεις από όλες τις περιφέρειες της χώρας και από 27 Τράπεζες. Περίπου δύο στις δέκα αιτήσεις αφορούν νεοσύστατες ή νέες επιχειρήσεις (πρόγραμμα 1) και τέσσερις στις δέκα αιτήσεις αφορούν μικροδάνεια (πρόγραμμα 4). Επίσης, η ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ έχει δεχτεί αιτήσεις και από οκτώ (8) εταιρείες Leasing. Γίνεται φανερό από τα παραπάνω ότι το σύνολο της ελληνικής τραπεζικής αγοράς συνεργάζεται με το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 1

Από το σύνολο των αιτήσεων που έχουν καταχωρηθεί στο σύστημα της ΤΕΜΠΜΕ έως τον Οκτώβριο του 2007 έχουν εξεταστεί 5.900 αιτήματα και έχουν εγκριθεί 3.843 ή ποσοστό 65,1% των εξετασθέντων, με το ύψος των αρχικών εγγυήσεων να φθάνει τα €159 εκατ. Και το ύψος το εγγυημένων δανείων να προσεγγίζει τα €243,5 εκατ.

Από τα στοιχεία των εγκριμένων εγγυήσεων, αξίζει να επισημανθούν τα εξής:

- Οι εγγυήσεις έχουν δοθεί κυρίως σε πολύ μικρές επιχειρήσεις με κριτήρια τον αριθμό των απασχολούμενων και τον ετήσιο κύκλο εργασιών. Από τον αριθμό των εγκριμένων εγγυήσεων το 71,4% κατευθύνεται σε επιχειρήσεις που απασχολούν έως 4 άτομα και το 18,5% αυτών σε επιχειρήσεις που απασχολούν από 5 έως 9 άτομα. Επίσης, το 75,5% των εγκριμένων εγγυήσεων αφορούν επιχειρήσεις με χαμηλό ετήσιο κύκλο εργασιών (έως 500 χιλ. ευρώ).
- Ακόμη, το μεγαλύτερο ποσοστό εγκριμένων εγγυήσεων τόσο σε αξία (57%) όσο και σε αριθμό (59%) κατανέμεται σε

ένα μεγάλο αριθμό περιφερειών, εκτός της περιφέρειας Αττικής.

- Οι ατομικές επιχειρήσεις κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο των εγκεκριμένων εγγυήσεων (43% περίπου) με τις Ομόρρυθμες Εταιρείες να καταλαμβάνουν την δεύτερη θέση (27%) και τις Ανώνυμες Εταιρείες την τρίτη θέση (14%).
- Σε ότι αφορά την κλαδική κατανομή των εγγυήσεων σημειώνεται ότι στο εμπόριο (κλάδοι 50,51,52) διοχετεύεται περίπου το 31% των εγγυήσεων, στη μεταποίηση το 28% των εγγυήσεων, στα ξενοδοχεία και εστιατόρια το 14% και στις κατασκευές το 6% των εγγυήσεων.

Με βάση τα παραπάνω θα μπορούσε να λεχθεί ότι η ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ αποτελεί ένα πραγματικό περιφερειακό αναπτυξιακό εργαλείο και ένα μέσο στήριξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.

- Οι θέσεις εργασίας που θα διατηρηθούν ή θα δημιουργηθούν, με βάση τα εγγυημένα δάνεια της ΤΕΜΠΜΕ έως 31.10.2007 προβλέπεται να προσεγγίσουν τον αριθμό 8.400, εκ των οποίων εκτιμάται ότι περίπου 2.500 είναι νέες θέσεις εργασίας. Συνεπώς η ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ αποτελεί και ένα μέσο διατήρησης και / ή δημιουργίας θέσεων εργασίας στη χώρα μας.
- Σε ότι αφορά την ηλικία των επιχειρήσεων που έλαβαν την εγγύηση της ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ παρατηρείται ότι το ήμισυ και πλέον των επιχειρήσεων αυτών είναι νεοσύστατες ή νέες εταιρείες, (δηλαδή λειτουργούν λιγότερο από 2 έτη στην ελληνική αγορά) γεγονός που επιτρέπει να διατυπωθεί η άποψη ότι το Ταμείο Εγγυοδοσίας είναι και όχημα προσφυγής νεοσύστατων ή νέων επιχειρήσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας μας.
- Τέλος, αξίζει να τονιστεί και ο ρόλος που παίζει η ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ στη δημιουργία ή ανάπτυξη επιχειρήσεων και των δύο φύλων, αφού σχεδόν μία (1) στις πέντε (5) εγκεκριμένες εγγυήσεις αφορούν γυναίκες επιχειρηματίες.

Το μεγάλο βήμα που πραγματοποίησε η ΤΕΜΠΙΜΕ ΑΕ εντοπίζεται χρονικά με την έναρξη (τον Σεπτέμβριο του 2006) της Δράσης 2.10.2 στο πρόγραμμα “Ανταγωνιστικότητα” του ΕΠΑΝ που αφορά την Επιδότηση Κόστους Δανεισμού και της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης. Στο διάστημα Οκτωβρίου '06 - Οκτωβρίου '07 η ΤΕΜΠΙΜΕ ΑΕ δέχθηκε περισσότερες από 2650 αιτήσεις.

Με τη δράση αυτή επιδοτείται το κόστος δανειοδότησης όλων των συμβάσεων τραπεζικών δανείων επενδυτικού χαρακτήρα, τα οποία:

- έχουν διάρκεια πάνω από ένα έτος
- είναι εγγυημένα από την ΤΕΜΠΙΜΕ ΑΕ
- έχουν συγκεκριμένη διάρκεια και λήξη και
- αφορούν συγκεκριμένο, προσδιοριζόμενο στη δανειακή σύμβαση, ύψος δανείου.

Με την επιδότηση το συνολικό κόστος δανεισμού ενός εγγυημένου δανείου μειώνεται δραστικά (κατά 50%), με αποτέλεσμα το εγγυημένο και επιδοτούμενο δάνειο από την ΤΕΜΠΙΜΕ να αποτελεί ελκυστικότερο προϊόν στην ελληνική αγορά. Για παράδειγμα σε ένα επενδυτικό τοκοχρεολυτικό δάνειο ποσού €200.000, με διάρκεια 10 έτη και συνολικό κόστος 8% (επιτόκιο και περιθώριο Τράπεζας: 6,4%, εισφορά Ν. 128/78: 0,6%, προμήθεια ΤΕΜΠΙΜΕ: 1%) η ΜΕ πρέπει να καταβάλει συνολικά €88.795 ως κόστος του δανείου, ενώ με την επιδότηση μειώνεται η καταβολή του ποσού αυτού κατά το ήμισυ (€44.397) ή άλλως η επιχείρηση κερδίζει €44.397 στο συγκεκριμένο παράδειγμα.

Επομένως, η επιδότηση του κόστους δανεισμού των επιχειρήσεων, η οποία θα πρέπει να συνεχιστεί και στο μέλλον, βοηθάει αφ' ενός μεν τις μικρές επιχειρήσεις να δανειστούν με όρους παρόμοιους αυτών των μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων και συνεπώς να αναπτυχθούν, να εκσυγχρονιστούν, να καινοτομήσουν και να γίνουν ανταγωνιστικές, αφ' ετέρου δε τις Τράπεζες και τις εταιρείες Leasing να αναπτύξουν περαιτέρω τις χορηγήσεις τους πουλώντας ένα ανταγωνιστικό προϊόν στην ελληνική αγορά.

Εν κατακλείδι η TEMΠΙΜΕ ΑΕ:

- Αποτελεί ένα μέσο στήριξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, ένα περιφερειακό αναπτυξιακό εργαλείο, ένα μοχλό δημιουργίας ή διατήρησης θέσεων εργασίας, ένα πραγματικό κρίκο σύνδεσης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, νέων ή υφιστάμενων, με τις Τράπεζες και τις εταιρείες Leasing και ένα συμπληρωματικό μηχανισμό του χρηματοπιστωτικού και χρηματοδοτικού συστήματος της χώρας μας.
- Διαθέτοντας υψηλό μετοχικό κεφάλαιο και ως εκ τούτου μεγάλο βάθος χρόνου, και αναμένοντας την ένταξη των προγραμμάτων της στο ΕΣΠΑ (2007-2013) προβλέπεται ότι θα συνεχίσει να διαδραματίζει και στο μέλλον ουσιαστικό ρόλο στην δημιουργία, ανάπτυξη, επέκταση, διεθνοποίηση και αναδιάρθρωση των ελληνικών επιχειρήσεων της χώρας μας.

4.3. Χρηματοδοτική Μίσθωση (leasing)

Άλλη μια μορφή χρηματοδότησης τραπεζών προς τις ΜΜΕ, η οποία έχει ατονήσει στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι η χρηματοδοτική μίσθωση.

Η χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί μια πηγή μεσοπρόθεσμης χρηματοδότησης, η οποία συνεχίζει να αναπτύσσεται γρήγορα στη χώρα μας, αλλά και στο εξωτερικό. Ο θεσμός αυτός βρήκε απήχηση στη χώρα μας, τόσο εξαιτίας της στενότητας κεφαλαίων που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ όσο και του υψηλού κόστους του χρήματος εξαιτίας των υψηλών τραπεζικών επιτοκίων που ίσχυαν μέχρι πρόσφατα.

Ο θεσμός αυτός συγκρινόμενος με τον τραπεζικό δανεισμό υπερέχει αυτού διότι είναι :

- απλούστερος
- σημαντικά λιγότερο χρονοβόρος
- δεν χρειάζεται η επιχείρηση να δώσει εγγυήσεις στην εταιρεία Leasing

- Η χρηματοδότηση καλύπτει το 100% της αξίας του εκμισθωμένου περιουσιακού στοιχείου, ενώ ο τραπεζικός δανεισμός καλύπτει μέχρι το 80% της αξίας του περιουσιακού στοιχείου που αγοράζεται.
- Οι συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν υπόκεινται σε τέλη χαρτόσημου ή άλλες επιβαρύνσεις ενώ το τραπεζικό δάνειο επιβαρύνεται με την εισφορά του Ν. 128/75.

Από την άλλη πλευρά το κόστος της χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορεί να είναι υψηλότερο ή χαμηλότερο αυτού του τραπεζικού δανεισμού.

Μεγαλύτερο είναι το κόστος της χρηματοδοτικής μίσθωσης για μια ΜΜΕ όταν:

- α. Το ύψος της χρηματοδότησης που ζητείται είναι μικρό.
- β. Το πάγιο περιουσιακό στοιχείο που πρόκειται να αγορασθεί έχει μεγάλο πιστωτικό κίνδυνο.
- γ. Η ΜΜΕ είναι μεν βιώσιμη οικονομικά, αλλά δεν έχει αναπτυξιακές προοπτικές.

Αντίθετα, το κόστος της χρηματοδοτικής μίσθωσης για μια ΜΜΕ είναι μικρότερο του αντίστοιχου τραπεζικού δανεισμού όταν :

- α. Η ενδιαφερόμενη επιχείρηση συνεργάζεται ήδη με τον τραπεζικό όμιλο στον οποίο ανήκει η εταιρεία leasing και έχει καλή συναλλακτική συμπεριφορά.
- β. Η ΜΜΕ έχει εύρωστη οικονομική κατάσταση.
- γ. Το ύψος της χρηματοδότησης που ζητείται είναι υψηλό.
- δ. Το πάγιο περιουσιακό στοιχείο που πρόκειται να αγοραστεί έχει μικρό πιστωτικό κίνδυνο.

4.4. Καινοτόμα Χρηματοδοτικά Εργαλεία για τις ΜΜΕ

Στο άτυπο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της Ε.Ε. που πραγματοποιήθηκε στη Λισσαβόνα στις 20-21 Ιουλίου 2007 συζητήθηκε το θέμα της χρηματοδότησης των ΜΜΕ. Στο συμβούλιο αυτό συμφωνήθηκε ότι χρειάζεται να αναπτυχθούν νέα καινοτόμα εργαλεία για να στηρίζουν τις ΜΜΕ προκειμένου αυτές να βοηθηθούν να αξιοποιήσουν καινοτομίες, νέες τεχνολογίες και 41 στη πρόσβαση τους σε ξένες αγορές. Τα καινοτόμα εργαλεία που προτείνει η Ε.Ε. είναι τα παρακάτω :

- Επιχειρηματικά κεφάλαια (venture capital). Το μέσο αυτό χρηματοδότησης μπορεί να προσφέρει κεφάλαια στις ΜΜΕ, ιδιαίτερα στις νεοϊδρυόμενες που έχουν υψηλές δυνατότητες ανάπτυξης και κερδοφορίας. Η χώρα μας έχει λάβει μέτρα προώθησης αυτής της μορφής χρηματοδότησης.
- Τα μικροδάνεια (micro credits). Ο θεσμός αυτός, ο οποίος έχει αναπτυχθεί σε άλλες χώρες, διευκολύνει κυρίως τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, νέες ή υφιστάμενες, και τους αυτοαπασχολούμενους.
- Υβριδικές μορφές χρηματοδότησης (mezzanine finance). Η μορφή αυτή χρηματοδότησης συνδυάζει τα δάνεια με τα συμμετοχικά κεφάλαια που συμπληρωματικά χρηματοδοτούν την ίδρυση, την ανάπτυξη των ΜΜΕ και την εισαγωγή καινοτομίας.
- Τιτλοποίηση Δανείων (securitization of loan). Με αυτόν τον τρόπο οι Τράπεζες διαθέτουν πρόσθετα κεφάλαια για την παροχή δανείων προς τις ΜΜΕ.

4.5. Η Χρηματοοικονομική Συμπεριφορά των ΜΜΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Οι ΜΜΕ της Ε.Ε. θεωρούν σοβαρό πρόβλημα την πρόσβαση τους στις πηγές χρηματοδότησης. Το θέμα αυτό συνδέεται με την πρόσβαση που έχουν αυτές σε μετοχικά κεφάλαια και τραπεζικό δανεισμό.

- Δεν υπάρχει σαφής σύνδεση του μετοχικού κεφαλαίου και του μεγέθους της επιχείρησης. Σε μερικές χώρες ο λόγος μετοχικό κεφάλαιο προς το σύνολο των απασχολουμένων κεφαλαίων για τις μικρές επιχειρήσεις είναι μικρότερος από τον αντίστοιχο των μεσαίων επιχειρήσεων, ενώ σε άλλες είναι μεγαλύτερος.
- Παρά την αυξανόμενη σημασία των εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης η πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών ΜΜΕ εξαρτάται ακόμη από τις Τράπεζες και αυτό αναμένεται να αλλάξει στο εγγύς μέλλον.
- Στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση έχει μεγαλύτερη σημασία για τις ΜΜΕ παρά για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι ΜΜΕ έχουν μεγαλύτερη ανάγκη για κεφάλαια κίνησης.
- Η πλειοψηφία των ΜΜΕ έχει σχέση μόνο με μια Τράπεζα.
- Στις βόρειες χώρες της Ε.Ε. οι περισσότερες ΜΜΕ έχουν πιστωτικό όριο μόνο με μια Τράπεζα, ενώ στη Ν. Ευρώπη έχουν με περισσότερες από μία Τράπεζες.
- Η υιοθέτηση της Συνθήκης της Βασιλείας II οδήγησε σε αυστηρότερους όρους χρηματοδότησης. Αλλάζουν τα ποσά των πιστωτικών ορίων, τα επιτόκια, οι υποθήκες-εγγυήσεις.
- Η πλειοψηφία των ΜΜΕ στην Ε.Ε. είναι ικανοποιημένες από τις υπηρεσίες που τους προσφέρουν οι Τράπεζες. Η όποια απογοήτευση που υπάρχει πηγάζει από την φτωχή εξυπηρέτηση (όπου υπάρχει), τις επιβαρύνσεις που επιβάλλουν οι Τράπεζες και τις συχνές αλλαγές των προσώπων της Τράπεζας με τα οποία συνεργάζονται οι επιχειρήσεις.
- Οι λόγοι για τους οποίους οι ΜΜΕ δεν αποκτούν τραπεζικό δάνειο διαφέρουν ανάλογα με την τάξη μεγέθους στην οποία ανήκουν. Οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις αδυνατούν να προσφέρουν στις Τράπεζες τις ζητούμενες εγγυήσεις από αυτές, ενώ η δυσκολία για τις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις προέρχεται από την φτωχή επίδοση που έχουν ή/ και την ανεπαρκή πληροφόρηση που προσφέρουν στις Τράπεζες προκειμένου οι τελευταίες να τις αξιολογήσουν.

- Οι ΜΜΕ της Ε.Ε. κατά κανόνα δεν αλλάζουν την Τράπεζα με την οποία συνεργάζονται. Οι λόγοι γι' αυτό είναι ότι η διαδικασία αλλαγής είναι πολύπλοκη και το όφελος που θα προκύψει είναι μικρό.
- Μια από τις κύριες πηγές χρηματοδότησης των ΜΜΕ είναι οι πιστώσεις που λαμβάνουν από τους προμηθευτές τους. Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται πιο έντονα για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις οι οποίες, όπως σημειώθηκε παραπάνω, έχουν μεγαλύτερη ανάγκη σε κεφάλαια κίνησης, εξαιτίας της καθυστέρησης πληρωμής από τους πελάτες τους.
- Ο χρόνος είσπραξης των απαιτήσεων από τις ΜΜΕ διαφέρει από χώρα σε χώρα της Ε.Ε. Κατά μέσο όρο ο χρόνος αυτός είναι 87 ημέρες. Οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. οφείλονται στους διαφορετικούς όρους πληρωμής, αλλά και στις συνήθειες που υπάρχουν σε κάθε χώρα.
- Η χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) αποτελεί μια εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης η οποία επιτρέπει στην επιχείρηση να μη δεσμεύει δικά της κεφάλαια και να μη χρειάζεται να προσφέρει εγγυήσεις. Ωστόσο αυτή η πηγή χρηματοδότησης είναι πιο ακριβή από τον τραπεζικό δανεισμό. Το 12% των επιχειρήσεων της Ε.Ε. χρησιμοποιεί αυτή τη μέθοδο χρηματοδότησης.
- Το 80% των ΜΜΕ της Ε.Ε. δεν κάνουν χρήση των διάφορων χρηματοδοτικών σχημάτων υποστήριξης. Αυτό οφείλεται είτε στο ότι αυτές δεν έχουν ανάγκη χρηματοδοτικής βοήθειας είτε στο ότι δεν γνωρίζουν ότι υπάρχουν τέτοια σχήματα.
- Η διαφάνεια στις συναλλαγές Τραπεζών και ΜΜΕ είναι θέμα πολύ σημαντικό και για τις δυο πλευρές. Οι ΜΜΕ οφείλουν να δίνουν τα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία που χρειάζονται οι Τράπεζες για να τις αξιολογήσουν (ισολογισμούς, λογαριασμούς αποτελεσμάτων κ.λπ.) και από την άλλη πλευρά οι τραπεζικές διαδικασίες αξιολόγησης πρέπει να είναι διαφανείς στις ΜΜΕ. Για το σκοπό αυτόν συζητείται η υιοθέτηση ενός κώδικα συμπεριφοράς μεταξύ των δυο μερών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Εισαγωγικά

Προκειμένου μια τράπεζα να συνάψει μια πιστοδοτική σχέση, όπως είναι αναμενόμενο, θα προχωρήσει σε βάθος ανάλυση των οικονομικών στοιχείων του υποψήφιου πιστούχου προκειμένου να βγάλει κάποια απαραίτητα συμπεράσματα. Εκτός όμως από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης, η τράπεζα θα πρέπει να έχει στη διάθεσή της και κάποια άλλα στοιχεία προκειμένου να εκτιμήσει την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη (π.χ. πιστοδοτική συνέπεια, διάδοχο σχήμα, εμπειρία στο αντικείμενο, κλπ). Πέρα από αυτά τα στοιχεία, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι διατάξεις των Νομισματικών Αρχών της χώρας καθώς και οι εσωτερικοί περιορισμοί της τράπεζας. Τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδοτήσεων διακρίνονται σε γενικά και ειδικά (Παπαδόπουλος, 1990).

5.1.1. Γενικά κριτήρια χρηματοδότησης

Για κάθε κλάδο της οικονομίας, βιομηχανία, εμπόριο, ναυτιλία κτλ, ισχύουν διαφορετικά κριτήρια με τα οποία αποφασίζεται η χρηματοδότηση τους. Και αυτό γιατί κάθε κλάδος διέπεται από διαφορετικούς κανόνες και όρους χρηματοδότησης σε ότι αφορά τη μορφή, το ύψος, τη διάρκεια, και τα επιτόκια. Τα γενικά κριτήρια χρηματοδότησης εξετάζονται με βάση:

- τους όρους και τις προϋποθέσεις χρηματοδότησης των κλάδων της οικονομίας,
- τις συνθήκες του κλάδου από τις οποίες επηρεάζονται άμεσα οι επιχειρήσεις που ανήκουν σε αυτόν και
- τις διεθνείς συνθήκες από τις οποίες επηρεάζονται άμεσα πολλοί κλάδοι της οικονομίας όπως ο τουρισμός και η ναυτιλία.

5.1.2. Ειδικά κριτήρια χρηματοδότησης

Τα ειδικά κριτήρια αναφέρονται στον επιχειρηματία, στην επιχείρηση, στην αγορά στα αναμενόμενα οφέλη και στη μορφή χρηματοδότησης. Πιο συγκεκριμένα σημαντικό ρόλο παίζουν η ικανότητα, η πείρα, ο χαρακτήρας των φορέων της επιχείρησης, η νομική μορφή της επιχείρησης, η διοίκηση, η

στελέχωση, ο εξοπλισμός, η οικονομική κατάσταση, η κατάσταση της αγοράς που απευθύνεται η επιχείρηση, η ποιότητα, η τιμή των προϊόντων και ο ανταγωνισμός, το αντικείμενο δραστηριότητας, οι προσφερόμενες εξασφαλίσεις και τέλος οι σχέσεις με τον τραπεζικό ανταγωνισμό.

5.2. Ανάλυση Κριτηρίων Αξιολόγησης

5.2.1. Γνώση του πελάτη (know your customer)

Βασική αρχή σε όλες τις τραπεζικές εργασίες, αλλά κυρίως στις πιστοδοτήσεις, είναι η βαθιά γνώση του αντικειμένου του πελάτη, του συναλλακτικού του κύκλου, των πιθανών ιδιαιτεροτήτων της αγοράς που λειτουργεί, των αναγκών του, των προβλέψεών του για την αγορά, των επενδύσεών του και των προσδοκιών του για τη λειτουργία της επιχείρησής του.

5.2.2. Σκοπός Χορήγησης - Προσδιορισμός & κάλυψη πραγματικής ανάγκης

Μία χρηματοδότηση πρέπει πάντοτε να γίνεται για να καλύψει αποδεδειγμένες ανάγκες της επιχείρησης. Πολύ συχνά ο προσδιορισμός της πραγματικής ανάγκης θα προσδιορίσει και τον τρόπο αποπληρωμής της χορήγησης, ενώ πιο εύκολα θα προκύψει και το κατάλληλο χρηματοδοτικό προϊόν.

5.2.3. Οικονομικά στοιχεία

Εξετάζονται τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης, συνδεδεμένων επιχειρήσεων και εταιρικών εγγυητών, και ενδεικτικά αναλύονται τα εξής:

- κύκλος εργασιών - δραστηριότητα,
- κερδοφορία,
- Τα κριτήρια αξιολόγησης που ακολουθούν εφαρμόζονται από την τράπεζα EFG EUROBANK
- ρευστότητα,
- πραγματική αξία του ενδιάμεσου ενεργητικού,
- πραγματική αξία κυκλοφορούντος και παγίου ενεργητικού,
- κεφαλαιακή διάρθρωση,
- βραχυπρόθεσμες & μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις,
- ύπαρξη ίδιας συμμετοχής (για δάνεια αγοράς παγίων).

5.2.4. Δυνατότητα αποπληρωμής-Πηγές αποπληρωμής δανεισμού

Πρωταρχικό ενδιαφέρον έχει η ομαλή αποπληρωμή του δανείου και όχι η ρευστοποίηση της εξασφάλισης που μπορεί να υπάρχει. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εξέταση κάθε αιτήματος πιστοδότησης, είναι να διαβλέπουμε ότι η δραστηριότητα της επιχείρησης είναι από μόνη της ικανή να αποπληρώσει την οφειλή της. Ειδικότερα, ότι το cash flow ή διαφορετικά οι λειτουργικές πηγές (ιστορικές και μελλοντικές), επαρκούν να καλύψουν τις δανειακές, αλλά και τις υπόλοιπες υποχρεώσεις της επιχείρησης. Οι λειτουργικές πηγές, δηλαδή η ικανότητα που πηγάζει από τη δραστηριότητα της επιχείρησης αποτελούν την πρωτεύουσα διέξοδο από τη χρηματοδότηση.

5.2.5. Εξασφαλίσεις

Οι οποιεσδήποτε εξασφαλίσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σαν δευτερεύουσα διέξοδος από την χρηματοδότηση και συνήθως λαμβάνονται υπόψη σε περίπτωση απρόβλεπτων εξελίξεων. Σε κάποιες περιπτώσεις πρέπει να αξιολογείται η σχέση της συμμετοχής του πιστούχου στο συνολικό κίνδυνο που ενέχεται στη δραστηριότητα του πιστούχου, μέρος του οποίου αναλαμβάνει η τράπεζα.

5.2.6. Ιστορικό πελάτη

Θα πρέπει να εξετάζονται τα χρόνια παρουσίας της επιχείρησης στην αγορά, το παρελθόν της επιχείρησης και των φορέων της, η ενασχόληση των φορέων με το αντικείμενο και η εμπειρία τους, τα πιθανά επιχειρηματικά προβλήματα που αντιμετώπισαν στο παρελθόν, και τέλος οι προβλέψεις για το μέλλον της σε συνδυασμό με το επιχειρηματικό της σχέδιο.

5.2.7. Ιδιοκτησία

Απασχολεί συνήθως η νομική μορφή της επιχείρησης, ο πραγματικός ιδιοκτήτης, η κατανομή των μεριδίων, το μετοχικό κεφάλαιο και το κατά πόσο είναι τυπική η συμμετοχή κάποιων σε μία εταιρεία.

5.2.8. Διοικητική δομή - Στελέχωση - Διαδοχή

Θα πρέπει να εξετάζεται:

- η διοικητική δομή και στελέχωση μιας επιχείρησης,
- πώς έχουν μοιραστεί οι ρόλοι μεταξύ των εταίρων/μετόχων,
- η συμμετοχή πολλών στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας ή ένας μόνο αποφασίζει για όλα (one man show),
- η ηλικία των εταίρων και η ύπαρξη διάδοξης κατάστασης.

5.2.9. Επιχειρηματική πρωτοβουλία - Ήθος

Θα πρέπει να εξετάζονται οι ικανότητες του επιχειρηματία, η σοβαρότητα, το ήθος, η αξιοπιστία, η υπευθυνότητά του, η γνώση των συνθηκών της αγοράς, τα επιχειρηματικά του σχέδια και ο βαθμός στήριξης της εταιρείας από τους βασικούς της φορείς (χρήση ιδίων κεφαλαίων), καθώς και η αξία των προσωπικών εγγυήσεων.

5.2.10. Προϊόντα - Υπηρεσίες

Εξετάζεται εάν τα προϊόντα που διακινεί και εμπορεύεται μια επιχείρηση είναι επώνυμα, γνωστά και καθιερωμένα, είναι καλής ποιότητας ή κατασκευής και εφόσον η επιχείρηση είναι παροχής υπηρεσιών, τι είδους υπηρεσίες προσφέρει και το πόσο καλά εξυπηρετεί.

5.2.11. Συνθήκες αγοράς - θέση πιστούχου στον ανταγωνισμό

Οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται συνήθως σε χώρους που χαρακτηρίζονται από έντονο ανταγωνισμό, ο οποίος εκφράζεται στις πιο πολλές περιπτώσεις από τη συγκέντρωση πολλών ομοειδών επιχειρήσεων στην ίδια αγορά. Στην ανάλυση λοιπόν κάθε επιχείρησης θα πρέπει να εξετάζονται:

- ο κλάδος στον οποίο ανήκει με καταγραφή θετικών-αρνητικών στοιχείων,
- πώς η εξεταζόμενη επιχείρηση αντιδρά στα προβλήματα του κλάδου,
- η θέση της επιχείρησης στη συγκεκριμένη αγορά (περιοχή δραστηριοποίησης) και οι προοπτικές της,
- τρόπος αντιμετώπισης του ανταγωνισμού και
- οι δείκτες της επιχείρησης να συγκρίνονται με τους δείκτες του συγκεκριμένου κλάδου.

5.2.12. Τρόπος προσέγγισης - Σχέση με την Τράπεζα

Ο τρόπος προσέγγισης μερικές φορές υποδηλώνει και την ανάγκη κάποιου πελάτη. Διαφορετική δηλαδή είναι η ανάγκη κάποιου διερχόμενου πελάτη, ο οποίος συνήθως έχει άμεση ανάγκη και διαφορετική αυτού που επιλέγει η τράπεζα και προσπαθεί να προσελκύσει. Η άμεση ανάγκη κάποιου μπορεί να υποδηλώνει:

- μέτριο προγραμματισμό,
- απρόβλεπτες συγκυρίες,
- αδυναμία πρόβλεψης από τον επιχειρηματία των αναγκών του,
- ανύπαρκτη ή κακή οργάνωση και
- πιεστικές ανάγκες που δεν καλύπτονται από τους προμηθευτές ή τις άλλες τράπεζες.

Η υπάρχουσα σχέση με την τράπεζα και ο βαθμός συνέπειας στην αντιμετώπιση των υποχρεώσεων μπορεί να μας βοηθήσουν σημαντικά στην αξιολόγηση του αιτήματος.

5.2.13. Πληροφορίες αγοράς - Τραπεζών - Δυσμενή στοιχεία

Είναι πολύ σημαντική η άντληση πληροφοριών από άλλες πηγές, όπως:

- οι προμηθευτές,
- οι πελάτες,
- οι ανταγωνιστές,
- οι τράπεζες.

Όσον αφορά τα δυσμενή στοιχεία, η επιχείρηση, οι φορείς της, οι συγγενείς επιχειρήσεις (αν υπάρχουν) και οι εγγυητές, δεν πρέπει να έχουν σε βάρος τους δυσμενή στοιχεία. Αν όμως υπάρχουν, θα πρέπει να εξετάζονται:

- το είδος τους και η σοβαρότητά τους, το μέγεθός τους,
- η παλαιότητά τους,
- η συχνότητά τους (είναι δηλαδή δυσμενή στοιχεία τα οποία καταγράφηκαν σε μία μόνο χρονική στιγμή, ή δημιουργούνται συχνά).

Τα δυσμενή στοιχεία θα πρέπει οπωσδήποτε να δικαιολογούνται πλήρως και να προσκομίζονται όσα δικαιολογητικά απαιτούνται για την αιτιολόγησή τους. Η τακτοποίηση των δυσμενών στοιχείων δεν αποτελεί πάντοτε και την αιτιολόγησή τους.

Θα πρέπει να αιτιολογείται επακριβώς ο λόγος δημιουργίας τους. Σημειώνεται ότι οι προσημειώσεις δεν θεωρούνται, κατ' αρχήν, δυσμενές στοιχείο και θα πρέπει να ερευνάται τι υποχρεώσεις αντιπροσωπεύουν.

5.2.14. Βιοτικό επίπεδο - Περιουσία

Σημαντικό ποιοτικό στοιχείο που θα πρέπει να συνεκτιμάται είναι ο τρόπος ζωής του πελάτη σε σχέση με τα εισοδήματά του και την οικογενειακή του κατάσταση. Παράλληλα εξετάζεται κατά πόσον ο πελάτης έχει αποκτήσει περιουσιακά στοιχεία που δεν δικαιολογούνται από το ύψος του εισοδήματός του

5.2.15. Εξασφαλίσεις Πιστοδοτήσεων

Τις περισσότερες φορές, όταν η τράπεζα προχωρά σε πιστοδοτήσεις, εκτός από τη δέσμευση του πιστούχου απέναντι στην τράπεζα για την έγκαιρη και απρόσκοπτη αποπληρωμή του χορηγηθέντος ποσού, ζητά και λαμβάνει κάποια ή κάποιες εξασφαλίσεις προκειμένου να είναι όσο το δυνατό πιο κατοχυρωμένη και διασφαλισμένη σε περίπτωση μη ομαλής εξέλιξης της πιστοδότησης. Βεβαίως δεν αποκλείεται να χορηγηθούν και πιστοδοτήσεις άνευ εξασφαλίσεων. Αυτό λαμβάνει χώρα όταν ο πιστούχος είναι ιδιαίτερα φερέγγυος και οικονομικά εύρωστος σε σχέση με την αιτούμενη χορήγηση. Με βάση το πιο πάνω κριτήριο, οι πιστοδοτήσεις διακρίνονται σε καλυμμένες και ακάλυπτες. Ανάλογα με τη μορφή της χορηγούμενης πιστοδότησης μπορεί να ζητηθεί από την τράπεζα η εξασφάλιση να συνδέεται αποκλειστικά με κάποιο συγκεκριμένο όριο ή είναι δυνατό κάποιες εξασφαλίσεις να καλύπτουν το σύνολο των πιστοδοτήσεων που έχουν χορηγηθεί σε μια επιχείρηση. Ως εκ τούτου οι εξασφαλίσεις των πιστοδοτήσεων μπορεί να διακριθούν σε ειδικές και σε γενικές.

Μια επιπλέον διάκριση των εξασφαλίσεων είναι αυτή μεταξύ ουσιαστικών και μη ουσιαστικών εξασφαλίσεων. Στην πρώτη περίπτωση, οι ληφθείσες εξασφαλίσεις είναι απαιτητές και ρευστοποιήσιμες, έχουν δηλαδή αξία η οποία μπορεί να υπολογισθεί, ενώ στη δεύτερη περίπτωση οι ληφθείσες εξασφαλίσεις είναι απαιτητές υπό την αίρεση ότι ο εκχωρητής (τις περισσότερες φορές είναι η πιστοδοτούμενη επιχείρηση) θα εκπληρώσει κάποιες υποχρεώσεις που έχει αναλάβει (π.χ. όταν έχει εκχωρηθεί μη τελεσθείσα σύμβαση, η απαίτηση της τράπεζας θα γεννηθεί μόνο εφόσον ο εκχωρητής εκπληρώσει τους όρους που αναφέρονται στην εκχωρημένη σύμβαση). Από νομικής απόψεως οι εξασφαλίσεις διακρίνονται σε ενέχυρα, προσημειώσεις, υποθήκες και ενοχικές

εγγυήσεις. Η ανάλυση των παρακάτω διακρίσεων έγινε με τη βοήθεια του εγχειριδίου του Δεμίρη (1993).

5.2.16. Ενέχυρο

Ενέχυρο είναι το εμπράγματο δικαίωμα πάνω σε κάποιο άλλο κινητό πράγμα για την εξασφάλιση της απαίτησης του δανειστή με την προνομιακή ικανοποίηση του από την πώληση ή ιδιοποίηση του πράγματος. Για τη σύσταση ενεχύρου απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο ή ιδιωτικό συμφωνητικό με βέβαιη χρονολογία και περιγραφή της πράξης (απαίτηση-πράγμα). Το είδος της χρηματοδότησης συνήθως καθορίζει και το είδος του ενέχυρου που θα ληφθεί ως εξασφάλιση. Παρακάτω αναφέρουμε κάποια είδη ενεχύρων:

- Από τις πιο αξιόπιστες εξασφαλίσεις θεωρούνται η ενεχυρίαση καταθέσεων και τίτλων του ελληνικού δημοσίου διότι έχουν πολύ χαμηλό κίνδυνο και είναι εύκολα ρευστοποιήσιμοι.
- Μια επίσης ισχυρή εξασφάλιση είναι η ενεχυρίαση εμπορευμάτων όπου εκχωρούνται τα εμπορεύματα του δανειστή ή ενός τρίτου εγγυητή σε αυτόν που δανείζει (τράπεζα). Τα εμπορεύματα αυτά αποθηκεύονται σε αποθήκες που ανήκουν στην εθνική ακίνητων όπου είναι η μόνη υπεύθυνη για την φύλαξη και διαχείριση των εμπορευμάτων υπό τις έγγραφες οδηγίες του δανειστή. Η ουσιαστική διαχείριση των ενεχύρων δηλαδή η εκτίμηση και παρακολούθηση της αξίας των ενεχύρων γίνεται από τις Επιχειρηματικές Μονάδες τηρώντας πιστά τα προβλεπόμενα. Όμως για να οδηγηθούμε σε μια τέτοια μορφή ενεχυρίασης πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις:
- Ο ιδιοκτήτης των εμπορευμάτων, εάν είναι τρίτο πρόσωπο, γίνεται αυτόματα εγγυητής στον πιστούχο της σύμβασης, τουλάχιστον μέχρι το ύψος της αξίας των εμπορευμάτων που ενεχυριάζονται,
- πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της ενεχυρίασης των εμπορευμάτων και να έχει μεταγραφεί ο τίτλος υπέρ της τράπεζας,
- να έχει πραγματοποιηθεί η ανάλογη εκτίμηση των εμπορευμάτων από τους αρμόδιους του δανειστή,
- τέλος να υπάρξει το ανάλογο έγγραφο που να αναφέρει την εκτιμηθείσα αξία των εμπορευμάτων και τον ενεχυρούχο δανειστή.

Συνηθισμένες μορφές ενεχυρίασης είναι:

- ενεχυρίαση ομολόγων και η ενεχυρίαση μεταχρονολογημένων επιταγών.

Αποδεκτή εξασφάλιση αποτελούν τα ομόλογα των οποίων η εναπομένουσα διάρκεια μέχρι τη λήξη δεν ξεπερνά τα δέκα έτη. Η ενεχυρίαση επιταγών δεν αποτελεί μια από τις πιο ισχυρές εξασφαλίσεις, γι' αυτό αφορά συνήθως στις βραχυπρόθεσμες πιστοδοτήσεις. Βασικό μέλημα των στελεχών της τράπεζας είναι η διαπίστωση της φερεγγυότητας των εκδοτών και της εμπορικότητας της συναλλαγής. Αντίθετα η ενεχυρίαση των συναλλαγματικών συμβαίνει μεταξύ της τράπεζας και του οφειλέτη με ειδική σύμβαση για την εξασφάλιση κάποιας συγκεκριμένης οφειλής. Η τράπεζα για να δεχτεί την ενεχυρίαση των συναλλαγματικών ελέγχει την φερεγγυότητα των αποδεκτών, την νομιμότητα της συναλλαγής και το να προέρχονται από την επί πιστώσει πώληση καταναλωτικών αγαθών διάρκειας του πιστούχου ή από πώληση ακινήτων.

- Μια ακόμη μορφή εξασφάλισης είναι η ενεχυρίαση μετοχών και μεριδίων Α/Κ.

Ο κίνδυνος μείωσης της αξίας των ενεχυριασμένων μετοχών είναι θεωρητικά μεγαλύτερος από αυτόν της ενεχυρίασης μετοχικών Α/Κ διότι το χαρτοφυλάκιο των Α/Κ έχει μεγαλύτερη διασπορά και τα μερίδια Α/Κ ρευστοποιούνται αυθημερόν στην τρέχουσα τιμή εξαγοράς τους ενώ είναι πιθανό κατά την πώληση των μετοχών να μην μπορεί να επιτευχθεί η επιθυμητή τιμή, ή ακόμα να μην υπάρχουν αγοραστής.

- Επιπλέον η τράπεζα εξετάζει απαιτήσεις των δανειζόμενων έτσι ώστε να τις δεχτεί ως ενέχυρα για να εξασφαλίσει χρηματοδοτήσεις, μόνο αν οι απαιτήσεις αυτές είναι μεταβιβάσιμες. Οι απαιτήσεις που πιθανόν θα γεννηθούν από κάποια σύμβαση, της οποίας δεν είναι δυνατή η εκχώρηση, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ενεχυρίασης. Οι απαιτήσεις από συναλλαγές με το Δημόσιο, όσον αφορά στο ελληνικό κράτος, ΝΠΔΔ, ΔΕΚΟ και ΟΤΑ διακρίνονται σε δύο κατηγορίες : σε απαιτήσεις από συμβάσεις οικονομοτεχνικών ή τεχνικών έργων και σε συμβάσεις προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών και θεωρούνται κατά κανόνα ισχυρές εξασφαλίσεις, ενώ αντίθετα οι απαιτήσεις που θα δημιουργηθούν όταν εκτελεστεί η σύμβαση του δανείου που είναι συνήθως απαιτήσεις φυσικών ή νομικών προσώπων δεν είναι σίγουρες εξασφαλίσεις. Η απαίτηση που έχει ήδη δημιουργηθεί με την εκτέλεση μέρους ή όλου της σύμβασης ενεχυριάζεται, ενώ η απαίτηση γενικώς δημιουργείται και μετά

εκχωρείται. Πριν συμβεί η εκχώρηση ή η ενεχυρίαση της απαίτησης γίνεται έλεγχος για να διαπιστωθεί ότι δεν έχει γίνει εκχώρηση σε κανέναν άλλο πριν από την τράπεζα.

- Η τελευταία διαδεδομένη μορφή ενέχυρου είναι η ενεχυρίαση φορτωτικών εγγράφων. Η φορτωτική είναι η απόδειξη παραλαβής εμπορευμάτων που εκδίδει η μεταφορική επιχείρηση. Η εκχώρηση φορτωτικών εγγράφων είναι μια ενδιάμεση μορφή εξασφάλισης μεταξύ της ενεχυρίασης απαιτήσεων από φυσικά πρόσωπα ή ΝΠΙΔ και της ενεχυρίασης εμπορευμάτων. Αν τα φορτωτικά έγγραφα έχουν εκδοθεί «εις διαταγήν» ή «εις τον κομιστήν» τότε μεταβιβάζονται στην τράπεζα με οπισθογράφησή. Αν έχουν εκδοθεί «εις παραλαβήν», για να ενεχυριασθούν στην τράπεζα πρέπει να γίνει εκχώρηση ή να ορισθεί από την αρχή σαν παραλήπτης η τράπεζα.

5.2.17. Προσημείωση

Η προσημείωση είναι το δικαίωμα εγγραφής υποθήκης με την αναβλητική αίρεση ότι η απαίτηση του δανειστή θα επιδικαστεί και θα τελεσιδικήσει. Η προσημείωση δεν είναι εκτελεστός τίτλος και προκειμένου ο προσημειούχος δανειστής να μπορέσει να εκπλειστηριάσει το προσημειωμένο ακίνητο, θα πρέπει να μετατρέψει την προσημείωση σε υποθήκη. Η προσημείωση πρέπει να τραπεί μετά την τελεσιδικία της απαίτησης σε υποθήκη, εντός χρονικού διαστήματος 90 ημερών και γράφεται με απόφαση του Πρωτοδικείου ύστερα από αίτηση της τράπεζας και με την συναίνεση ή χωρίς αυτήν του πελάτη.

5.2.18. Υποθήκη

Υποθήκη είναι εμπράγματο δικαίωμα επί αλλότριου ως προς τον δανειστή ακινήτου για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση της απαίτησης του δανειστή. Η υποθήκη συντάσσεται είτε με συμβολαιογραφική πράξη είτε με αναγκαστική δικαστική απόφαση. Με την σύνταξη της υποθήκης η τράπεζα αποκτά το δικαίωμα να εκποιήσει το ακίνητο. Η υποθήκη απαιτεί αρκετά έξοδα για την σύνταξη της και είναι δύσκολο να ρευστοποιηθεί λόγω των διαδικασιών που επέρχονται αυτής. Η υποθήκη είναι τίτλος άμεσα εκτελεστός στην περίπτωση εμπλοκής της πιστοδοτικής σχέσης, γεγονός που δίνει στον ενυπόθηκο δανειστή το δικαίωμα εκπλειστηρίασης του υποθηκευμένου ακινήτου προκειμένου να εισπράξει την απαίτησή του.

Η υποθήκη μπορεί να αφορά και μελλοντική ή υπό αίρεση απαίτηση, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το ποσό της απαίτησης αυτής και μπορεί να

συμπεριλαμβάνει μηχανολογικό εξοπλισμό ή άλλες εγκαταστάσεις που συνδέονται με το υποθηκευμένο οικοδόμημα ή το έδαφός του. Σε ένα ακίνητο μπορούν να εγγραφούν περισσότερες από μία προσημειώσεις ή υποθήκες. Οι δύο παραπάνω εξασφαλίσεις, θεωρούνται από τις πιο ισχυρές εξασφαλίσεις εφόσον το ακίνητο προσημειώνεται ή υποθηκεύεται για πρώτη φορά. Διότι σε περίπτωση πλειστηριασμού οι ενυπόθηκοι και δανειστές που έχουν συνάψει υποθήκη ή προσημείωση Α' σειράς θα αποζημιωθούν από το ποσό που θα αποφασιστεί προνομιακά και ανάλογα με τη σειρά εγγραφής του βάρους τους, αφού πρώτα αφαιρεθούν τα έξοδα του πλειστηριασμού (το σύνολο των οφειλομένων στους εργαζόμενους και έως το 1/3 των οφειλόμενων προς το ΙΚΑ και την Εφορία).

5.2.19. Εγγυήσεις

Με την εγγύηση, ο οφειλέτης αναλαμβάνει την ευθύνη απέναντι στο δανειστή ότι θα καταβάλει την οφειλή του. Ως ενοχικές, θεωρούνται οι πάσης μορφής εγγυήσεις που παρέχουν έναντι μιας πιστοδότησης, φυσικά ή νομικά πρόσωπα πάσης μορφής, ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου. Η εγγύηση που παρέχεται μπορεί να καλύπτει το σύνολο των πιστοδοτήσεων που έχουν χορηγηθεί ή να καλύπτει ένα περιορισμένο ποσό το οποίο να συνδέεται με μία ή περισσότερες συγκεκριμένες συμβάσεις. Για να υπάρξει εγγύηση πρέπει να υπάρχει έγγραφη δήλωση του εγγυητή. Τις περισσότερες φορές ο εγγυητής παραιτείται (για το ποσόν που εγγυάται) από το δικαίωμα της διαιρέσεως και της διζήσεως. Δικαίωμα της διαιρέσεως σημαίνει ότι η απαίτηση μπορεί να διαχωριστεί σε τόσα μέρη όσα είναι ο πιστούχος και οι εγγυητές και ο καθένας από αυτούς να έχει την υποχρέωση καταβολής μόνο του μέρους του χορηγηθέντος ποσού που του αντιστοιχεί. Με την παραίτηση από το δικαίωμα της διαιρέσεως, ο εγγυητής ευθύνεται για το σύνολο της απαίτησης της τράπεζας. Το δικαίωμα της διζήσεως σημαίνει ότι η τράπεζα μπορεί να στραφεί κατά του εγγυητή για την είσπραξη της απαίτησής της, μόνο εφόσον έχει αποδεδειγμένα εξαντλήσει κάθε περιθώριο διεκδίκησης του οφειλόμενου ποσού από τον πιστούχο. Εφόσον ο εγγυητής παραιτηθεί από το δικαίωμα της διζήσεως, ευθύνεται κι εκείνος ως πιστούχος, από τη στιγμή της καταγγελίας της σύμβασης, και κατά συνέπεια, η τράπεζα μπορεί να στραφεί εναντίον του, χωρίς να εξαντλήσει τη διεκδίκηση του οφειλόμενου ποσού από τον πιστούχο. Σε κάθε περίπτωση λήψης ενοχικής εγγύησης θα πρέπει να διαπιστώνεται η δικαιοπρακτική ικανότητα του φυσικού προσώπου ή του εκπροσώπου του νομικού προσώπου (δηλαδή να έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, να μην τελούν υπό δικαστική απαγόρευση και να μην έχει τελεσιδικήσει εις βάρος τους ποινή κακουργήματος). Ανάλογα με τον εγγυητή οι ενοχικές

εγγυήσεις διακρίνονται σε προσωπικές, εταιρικές, επιστολές πρόθεσης, τραπεζικές εγγυήσεις, εγγυήσεις δημοσίου και εγγύηση ΤΕΜΠΕ.

- *Τις προσωπικές εγγυήσεις* τις παρέχουν συνήθως φυσικά πρόσωπα τα οποία έχουν άμεση σχέση με το άτομο που δέχεται την χρηματοδότηση. Σε περίπτωση που δεν φαίνεται η σχέση μεταξύ πιστούχου και εγγυητή, το άτομο που δανείζεται οφείλει να εξακριβώσει τους λόγους για τους οποίους ο εγγυητής δέχεται να εγγυηθεί προσωπικά. Η προσωπική εγγύηση συχνά δίνεται από φυσικά πρόσωπα τα οποία έχουν στην κυριότητά τους αξιόλογη ακίνητη περιουσία σε σχέση με το ύψος της χρηματοδότησης. Υπάρχει όμως και η πιθανότητα η προσωπική εγγύηση να έχει περισσότερο ηθικό χαρακτήρα και να αποδεικνύει έμπρακτα την εμπιστοσύνη του εγγυητή προς την πιστοδοτούμενη επιχείρηση και την ικανότητά της να αντεπεξέλθει στην υποχρέωση που αναλαμβάνει έναντι της τράπεζας. Οι εγγυητές πρέπει να δίνουν στην τράπεζα τα στοιχεία της οικονομικής τους κατάστασης, και έτσι πρέπει να συμπληρώνουν Δήλωση Ακίνητης Περιουσίας που συμπεριλαμβάνει εκτιμημένη αξία των ακινήτων και πιθανά βάρη που φέρουν. Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο, όταν δηλαδή ανανεώνεται η σχέση της χρηματοδότησης.
- *Οι εταιρικές εγγυήσεις* παρέχονται από νομικά πρόσωπα οποιασδήποτε μορφής, δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Για να υπάρξει εταιρική εγγύηση θα πρέπει η νομική υπηρεσία της τράπεζας να εκδώσει μετά από έλεγχο την νομιμοποίηση της εταιρείας που μπαίνει ως εγγυήτρια έτσι ώστε να προκύπτει, εκτός από τη νόμιμη εκπροσώπηση, και η δυνατότητα που έχει ως νομικό πρόσωπο να παράσχει εγγύηση, καθώς και να προσκομίζεται πρακτικό Δ.Σ. για την έγκριση παροχής της συγκεκριμένης εγγύησης. Αν τα παραπάνω δεν ισχύουν, η εταιρική εγγύηση μπορεί να μην έχει νομική ισχύ. Όπως και στην περίπτωση των προσωπικών εγγυήσεων, είναι απαραίτητο να διαπιστωθεί η οικονομική κατάσταση της εγγυήτριας εταιρείας δηλώνοντας την ακίνητη περιουσία και αναλύοντας τις λογιστικές καταστάσεις της τελευταίας τριετίας. Σύμφωνα με το νόμο, η εταιρική εγγύηση μιας θυγατρικής εταιρείας υπέρ της μητρικής της δεν ισχύει, εκτός εάν η μητρική έχει εξαγοράσει τη θυγατρική.
- *Οι επιστολές πρόθεσης* διακρίνονται σε δύο ειδών, την επιστολή υποστήριξης και την επιστολή πρόθεσης. Η επιστολή υποστήριξης είναι η επιστολή στην οποία η μητρική εταιρία εγγυάται ότι η θυγατρική θα εκπληρώσει όλες τις της υποχρεώσεις απέναντι στην τράπεζα. Η επιστολή

πρόθεσης είναι η επιστολή που παρέχει η μητρική εταιρία για να δηλώσει εκ μέρους της θυγατρικής τον σκοπό της να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της. Παρόλα αυτά για να διαπιστωθεί η φερεγγυότητα της εξασφάλισης πρέπει να ελεγχθεί η οικονομική κατάσταση της εταιρίας καθώς και το επιχειρηματικό ήθος και το ήθος της διοίκησης, και οι πληροφορίες να ληφθούν από τουλάχιστον δύο τράπεζες που έχει συνεργαστεί η εταιρία. Φυσικά αυτές οι επιστολές συνήθως στέλνονται για να επαινέσουν τη επιχείρηση και όχι να αφυπνίσουν τον κίνδυνο.

- **Οι τραπεζικές εγγυήσεις** θεωρούνται από τις πιο ισχυρές μορφές εξασφάλισης. Σε περίπτωση που ο πιστούχος δεν μπορέσει να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις του, η εγγυήτρια τράπεζα καταβάλλει στον δικαιούχο το προβλεπόμενο ποσό. Η τράπεζα μπορεί να είναι είτε εσωτερικού είτε εξωτερικού. Στη συγκεκριμένη μορφή εγγύησης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι τόκοι και οι συναλλαγματικές διαφορές για να μην υπάρχει πρόβλημα σε περίπτωση εξόφλησης της απαίτησης. Τέτοιου είδους συμφωνίες συνήθως λαμβάνουν την έγκριση της νομικής υπηρεσίας έτσι ώστε να διαπιστώνεται η νομική ισχύ της συμφωνίας. Επίσης χρειάζεται και η έγκριση από τη διεύθυνση διαχείρισης κινδύνων για να φέρει την ανάλογη φερεγγυότητα.
- Η εγγύηση δημοσίου είναι σπάνια μορφή εξασφάλισης και παρέχεται από τον δημόσιο τομέα μόνο σε ειδικές περιπτώσεις που καθορίζονται από Υπουργικές Αποφάσεις. Οι προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση της εγγύησης ελέγχονται με πολύ προσοχή και πρέπει να συμβαδίζουν με τις ανάλογες αποφάσεις και εγκυκλίους ώστε να έχει νομική ισχύ η εγγύηση.
- Το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) παρέχει εγγυήσεις για επιχειρηματικά δάνεια διάρκειας έως και 10 έτη και καλύπτει ποσοστό από 45 έως και 80 τις εκατό. Για το υπόλοιπο ποσοστό της χρηματοδότησης θα πρέπει φυσικά η τράπεζα να λάβει και λοιπές εξασφαλίσεις. Οι εμπράγματα εξασφαλίσεις δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το 125% του ποσού που καλύπτουν. Σε αυτή την μορφή εγγύησης, σε περίπτωση που το δάνειο δεν θα εξελίσσεται ομαλά, το ταμείο έχει το δικαίωμα να αρνηθεί να πληρώσει την οφειλή που υποχρεούται ως εγγυητής και να υποχρεώσει την τράπεζα να επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος της επιχείρησης. Η εγγύηση του ΤΕΜΠΜΕ βοηθάει κυρίως νέες αλλά και παλιές επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν επαρκείς εμπράγματα εξασφαλίσεις για την υλοποίηση επενδύσεων με

μακροπρόθεσμα δάνεια. Φυσικά η συγκεκριμένη εγγύηση αποτελεί την εσχάτη των επιλογών λόγω των χρονοβόρων διαδικασιών της.

6. Η ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK

Eurobank EFG

6.1. Ιστορική αναδρομή

Ο όμιλος Eurobank EFG, είναι ένας Ευρωπαϊκός οργανισμός με σύνολο ενεργητικού €87,2 δισ., που απασχολεί πάνω από 22.500 άτομα και προσφέρει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες του, τόσο μέσα από ένα δίκτυο άνω των 1.600 καταστημάτων και σημείων πώλησης, όσο και μέσα από εναλλακτικά δίκτυα διάθεσης.

Ο όμιλος Eurobank EFG έχει σημαντική παρουσία σε 10 χώρες: Ελλάδα, Βουλγαρία, Σερβία, Ρουμανία, Τουρκία, Πολωνία, Ουκρανία, Ην. Βασίλειο, Λουξεμβούργο και Κύπρο. Είναι μέλος του ομίλου EFG Group, ενός διεθνούς τραπεζικού ομίλου με παρουσία σε 40 χώρες.

Η Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias ιδρύθηκε το 1990 με αρχική επωνυμία «Ευρωεπενδυτική Τράπεζα» και στόχο την παροχή κυρίως επενδυτικών υπηρεσιών. Με την απελευθέρωση της αγοράς λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, η Τράπεζα επαναπροσδιόρισε τους στρατηγικούς της στόχους. Έκτοτε η EFG Eurobank Ergasias έχει ακολουθήσει μια ανοδική πορεία, μέσα από δυναμική οργανική ανάπτυξη, αλλά και μέσα από εξαγορές και συγχωνεύσεις, καταλαμβάνοντας σήμερα ηγετική θέση στους ταχύτερα αναπτυσσόμενους και πιο προσοδοφόρους τομείς της αγοράς.

1990	<p>Ίδρυση της Ευρωπενδυτικής Τράπεζας Α.Ε. με ειδίκευση στους τομείς της επενδυτικής τραπεζικής και του private banking</p>
1994	<p>Απόκτηση μεριδίου 75% της EFG Private Bank (Luxembourg) S.A.</p>
1996	<p>Εξαγορά της Interbank Ελλάδος Α.Ε., με δίκτυο 23 καταστημάτων, από τη μητρική εταιρία Consolidated Eurofinance Holdings (CEH) S.A.</p>
1997	<p>Συγχώνευση Eurobank - Interbank Εξαγορά του δικτύου καταστημάτων της Credit Lyonnais Grece S.A. Μετονομασία της Ευρωπενδυτικής σε Τράπεζα EFG Eurobank A.E.</p>
1999	<p>Μεταβίβαση της Τράπεζας Κρήτης στην EFG Eurobank Συγχώνευση δραστηριοτήτων EFG Eurobank - Τράπεζας Αθηνών με ανταλλαγή μετοχών Δημόσια προσφορά μετοχών και εισαγωγή της EFG Eurobank στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Συγχώνευση EFG Eurobank - Τράπεζας Κρήτης Η CEH αποκτά το 50,1% της Τράπεζας Εργασίας μετά από δημόσια προσφορά</p>
2000	<p>Συγχώνευση EFG Eurobank - Τράπεζας Εργασίας Μετονομασία σε Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias A.E. Απόκτηση ποσοστού 19,25% στην Banc Post S.A. Ρουμανίας</p>

2002	<p>Απόκτηση συμμετοχής 43% στη Post Bank Βουλγαρίας μέσω εξαγοράς του 50% της Alico / CEH Balkan Holdings</p> <p>Ανακοίνωση πρόθεσης εξαγοράς των εισηγμένων εταιριών «Επενδύσεις Εργασίας ΑΕΕΧ» και «Επενδύσεις Αναπτύξεως ΑΕΕΧ».</p>
2003	<p>Εξαγορά ποσοστού 68% της Post Banka AD Σερβίας</p> <p>Συγχώνευση με απορρόφηση της «Επενδύσεις Εργασίας ΑΕΕΧ» από την EFG Eurobank Ergasias</p> <p>Αύξηση συμμετοχής στην Banc Post Ρουμανίας σε 53,25%</p> <p>Συγχώνευση με απορρόφηση της «Επενδύσεις Αναπτύξεως ΑΕΕΧ» από την EFG Eurobank Ergasias</p> <p>Αύξηση συμμετοχής στην Post Banka AD Σερβίας σε 90,8% και μετονομασία της σε EFG Eurobank AD Beograd</p> <p>Διάθεση του ποσοστού της Τράπεζας που κατείχε η Deutsche Bank.</p> <p>Αύξηση συμμετοχής θεσμικών επενδυτών σε 22% του συνόλου.</p> <p>Ίδρυση Euroline Retail Services (Ρουμανία) - 80% Eurobank Cards και 19.961% Banc Post</p> <p>Ίδρυση Eurocredit Retail Services (Cyprus) - 100% Eurobank Cards</p>
2004	<p>Αύξηση συμμετοχής στην Post Bank Βουλγαρίας σε 96,74% μέσω εξαγοράς του υπόλοιπου 50% της Alico/CEH Balkan Holdings.</p> <p>Αύξηση συμμετοχής στην EFG Eurobank Beograd AD σε 93,54%</p> <p>Αύξηση συμμετοχής στην Banc Post Ρουμανίας σε 58,6%</p>

	<p>Ίδρυση Euroline Retail Services AD (Σερβία) - 100%</p> <p>Eurobank Cards</p> <p>Εξαγορά της Intertrust ΑΕΔΑΚ</p>
2005	<p>Εξαγορά της HC Istanbul χρηματιστηριακής στην Τουρκία</p> <p>Εξαγορά της Capital Securities χρηματιστηριακής στη Ρουμανία</p> <p>Αύξηση συμμετοχής στην Postbank Βουλγαρίας σε 98,7%</p> <p>Αύξηση συμμετοχής στην EFG Eurobank Beograd σε 97,5%</p> <p>Απόκτηση συμμετοχής 62,3% στην Nacionalna stedionica - banka Σερβίας</p> <p>Συγχώνευση με απορρόφηση της "Πρόοδος Ελληνικές Επενδύσεις ΑΕΕΧ"</p>
2006	<p>Οργανική ανάπτυξη στην τραπεζική αγορά της Πολωνίας μέσω της Polbank EFG</p> <p>Εξαγορά 100% της Nacionalna stedionica - banka Σερβίας</p> <p>Εξαγορά 91,3% της DZI Bank Βουλγαρίας</p> <p>Συγχώνευση των τραπεζών Nacionalna stedionica και EFG Eurobank a.d. Beograd Σερβίας - μετονομασία σε Eurobank EFG Stedionica a.d. Beograd</p>
2007	<p>Εξαγορά 70% της Tekfenbank Τουρκίας</p> <p>Εξαγορά 99,3% της Universal Bank Ουκρανίας</p> <p>Εξαγορά της χρηματιστηριακής Prospera Securities στη Σερβία</p> <p>Οργανική ανάπτυξη στην Κύπρο</p>

Πηγή: www.eurobank.gr

6.2. EFG EUROBANK και μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Η EFG EUROBANK με βάση τα στοιχεία των τελευταίων 5 χρόνων θεωρείται από τους βασικούς πυλώνες στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Αφού όπως έχει δηλώσει και κορυφαίο στέλεχος της τράπεζας, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πιστεύουν ότι είναι η ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας. Η EFG EUROBANK στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις με ένα ευρύ φάσμα χρηματοδοτικών προϊόντων για τους επαγγελματίες. Αξίζει να επισημάνουμε ότι από το 2000, η EFG EUROBANK έχει δημιουργήσει αποκλειστικά και μόνο για την διαχείριση του χαρτοφυλακίου της με μικρομεσαίες επιχειρήσεις κεντρική υπηρεσία οπου ονομάζεται Τραπεζική μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

6.2.1. Είδη πίστωσης της EFG EUROBANK

Παρά τους σύγχρονους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς νέων επιχειρήσεων που έχουν αναπτυχθεί και στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, υπολογίζεται ότι τουλάχιστον μία στις τρεις τέτοιες επιχειρήσεις εξακολουθεί να καταφεύγει στο τραπεζικό σύστημα για να βρει χρηματοδότηση.

Οι τράπεζες προσφέρουν δύο μεγάλες κατηγορίες δανείων προς επιχειρήσεις: κεφαλαίου κίνησης και μακροπρόθεσμα. Τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης αποσκοπούν στην βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης και είναι από τη φύση τους μικρής διάρκειας.

Χρησιμοποιούνται κυρίως για αγορές εμπορευμάτων, για πληρωμές τρεχόντων εξόδων κ.λ.π. Τα τελευταία χρόνια και οι ελληνικές τράπεζες έχουν αναπτύξει καινούργια ευέλικτα προϊόντα στον τομέα των κεφαλαίων κίνησης όπως λογαριασμοί με υπερανάληψη και δάνεια με περίοδο χάριτος (για την μη αποπληρωμή του δανείου) κατά τους μη παραγωγικούς για την επιχείρηση μήνες.

6.3. Χρηματοδοτικά προϊόντα της τράπεζας EFG EUROBANK

6.3.1. Κεφάλαια Κίνησης

Με τα νέα αλλά και τα παραδοσιακά τραπεζικά προϊόντα η τράπεζα EFG EUROBANK προσφέρει ολοκληρωμένες λύσεις για την κάλυψη των αναγκών ρευστότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ή των ελεύθερων επαγγελματιών. Τέτοια προϊόντα είναι τα ανοιχτά ή ανακυκλούμενα δάνεια αλλά και οι παραδοσιακοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί, που παρέχουν γραμμή χρηματοδότησης στις επιχειρήσεις. Στα ανοιχτά δάνεια οι τράπεζες δίνουν ένα πιστωτικό όριο στον πελάτη τους ως το οποίο μπορεί να δανείζεται. Ο δανειολήπτης μπορεί αν θέλει να εξοφλήσει μέρος ή το σύνολο της οφειλής του, ενώ μπορεί να επαναδανείζεται όταν έχει ανάγκη ως το όριο που του έχει χορηγηθεί. Δεν χρειάζεται δηλαδή να επιστρέφει σε συγκεκριμένο διάστημα το κεφάλαιο που χρησιμοποίησε. Ορισμένα προγράμματα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες εποχικών επιχειρήσεων, όπως μικρές τουριστικές και ξενοδοχειακές μονάδες, καταστήματα εστίασης σε τουριστικές περιοχές κτλ., και οι τόκοι καταβάλλονται τις περιόδους που οι επιχειρήσεις αυτές έχουν έσοδα, ενώ άλλα στις ανάγκες επαγγελματιών που έχουν συγκεκριμένη ροή εσόδων, επιθυμούν να γνωρίζουν τις δόσεις που θα πληρώνουν, ώστε να κάνουν καλύτερο προγραμματισμό και ως εκ τούτου οι δόσεις πληρώνονται σε συγκεκριμένες προθεσμίες. Όσον αφορά τα ποσοστά χρηματοδότησης, σε γενικές γραμμές υπάρχουν τράπεζες που χρηματοδοτούν για κεφάλαιο κίνησης ποσοστό ως και το 100% του τζίρου της επιχείρησης και άλλες όπου το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνά το 50% του τζίρου.

Τα προϊόντα κεφάλαια κίνησης χωρίζονται σε προγράμματα ανάλογα με τις ανάγκες του πελάτη και είναι:

- **Ανοικτό Επαγγελματικό Λειτουργίας και Ανάπτυξης**

Το Ανοικτό Επαγγελματικό εξυπηρετεί την επιχείρησή σας:

1. να καλύπτει άμεσα τις ανάγκες κεφαλαίου κίνησης όταν προκύπτουν
2. να πληρώνει τόκους μόνο για τα χρήματα που έχει χρησιμοποιήσει
3. να ελέγχει το κόστος χρήματος επιστρέφοντας το κεφάλαιο όποτε μπορεί

Οφέλη για την επιχείρησή σας:

Ευελιξία:	Ελεύθερη χρήση κεφαλαίου (αναλήψεις-καταβολές), χωρίς καμία επιβάρυνση για το διάστημα που δεν χρησιμοποιείται
Υψηλό ποσοστό χρηματοδότησης:	Με βάση τις πραγματικές ανάγκες και τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης
Χαμηλό κόστος:	Τιμολόγηση προσαρμοσμένη στο προφίλ της επιχείρησης
Φορολογικές απαλλαγές:	Πραγματικό κόστος δανεισμού μειωμένο λόγω των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων που ισχύουν μόνο για επαγγελματίες

- **Κεφάλαιο Κίνησης Τακτής Λήξης**

Τα προγράμματα κεφαλαίου κίνησης προκαθορισμένης αποπληρωμής βοηθούν να εντάξουν οι επιχειρήσεις τα έκτακτα έξοδα στον προγραμματισμό τους. Εξασφαλίζετε εφάπαξ το ποσό που χρειάζεστε και το εξοφλείτε λίγο - λίγο σε συγκεκριμένο διάστημα πληρώνοντας μηνιαίες ή τριμηνιαίες δόσεις προσαρμοσμένες στα μέτρα σας.

ΟΦΕΛΗ

Υψηλό ποσοστό χρηματοδότησης:	Με βάση τις πραγματικές ανάγκες και τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης
Δυνατότητα προγραμματισμού δόσεων:	Μηνιαίες ή τριμηνιαίες δόσεις
Μεγάλη Διάρκεια:	Έως 20 έτη
Επιλογή επιτοκίου:	Μεταβλητό με βάση το: α) Βασικό επιτόκιο Κεφαλαίου Κίνησης β) Euribor γ) Chf Libor (Ελβετικό νόμισμα)
Δυνατότητα Πρόωρης Αποπληρωμής:	Χωρίς επιβάρυνση

- **Ανοικτό Επαγγελματικό Αυτόματης Αποπληρωμής από απαιτήσεις πιστωτικών καρτών**

Με το πρόγραμμα αυτό η επιχείρηση προεισπράττει τις μελλοντικές πωλήσεις της με πιστωτικές κάρτες.

Οι πωλήσεις με πιστωτικές κάρτες αποκτούν επιπλέον αξία όταν:

1. Εισπράττονται πριν πραγματοποιηθούν
2. Ενισχύουν τη ρευστότητά σας
3. Αυξάνουν τα κέρδη σας

Με το «Ανοικτό Επαγγελματικό Αυτόματης Αποπληρωμής από Απαιτήσεις πιστωτικών καρτών», εξασφαλίζετε κεφάλαια που εξοφλούνται αυτόματα από τις μελλοντικές πωλήσεις με πιστωτικές κάρτες.

ΟΦΕΛΗ

Υψηλό ποσοστό χρηματοδότησης:	Με βάση το ποσοστό των πωλήσεων σας με πιστωτικές κάρτες
Ευελιξία:	Ελεύθερη Χρήση και Αυτόματη Αποπληρωμή
Χαμηλό κόστος:	Επιτόκιο ειδικά διαμορφωμένο για εμπόρους με P.O.S. (συσκευή καρτών) Eurobank
Εξασφάλιση:	Χωρίς πρόσθετες εξασφαλίσεις

- Πρόγραμμα Αυτόματης Προεξόφλησης 'Ατοκών Δόσεων

Σύστημα Μετατροπής Πωλήσεων με Δόσεις σε Μετρητά

Η παροχή ατόκων δόσεων στους πελάτες δεν αποτελεί πια προνόμιο των μεγάλων επιχειρήσεων. Με αυτό το πρόγραμμα, μπορούν και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να πουλάνε τα εμπορεύματά τους με δόσεις χωρίς να επηρεάζεται η ρευστότητα της επιχείρησής τους αφού μετατρέπονται, αυτόματα, τις πωλήσεις με 'Ατοκες Δόσεις σε πωλήσεις μετρητοίς.

ΟΦΕΛΗ

Ευελιξία:	Επιλέγετε εσείς τον αριθμό των δόσεων που παρέχετε στους πελάτες σας
Ευκολία:	Η κάθε πώληση με δόσεις κατατίθεται στο σύνολο της στο λογαριασμό σας
Ταχύτητα:	Εισπράττετε το ποσό πώλησης με δόσεις την επόμενη εργάσιμη ημέρα
Κόστος Χαμηλό:	Έως και Μηδενικό, το οποίο γνωρίζετε εκ των προτέρων
Απλή και γρήγορη διαδικασία:	έγκρισης και ενεργοποίησης του προγράμματος
Δυνατότητα πώλησης και σε πελάτες χωρίς κάρτα:	Άμεση έγκριση και έκδοση κάρτας από το κατάστημά σας

- Χρηματοδότηση Έναντι Επιταγών

Με το πρόγραμμα αυτό μπορεί ο ιδιοκτήτης μιας μικρομεσαίας επιχείρησης να ανταλλάξει τις επιταγές του με μετρητά σε 10 Λεπτά.

Όταν μια επιχείρηση πληρώνεται με επιταγές έχει κάποιες απαιτήσεις, τις οποίες η EFG Eurobank με το πρόγραμμα χρηματοδότησης έναντι επιταγών προσφέρει:

1. Άμεση ανταλλαγή τους με μετρητά
2. Ανοικτή Γραμμή Επικοινωνίας με την τράπεζα για την ομαλή πληρωμή τους
3. Δυνατότητα κάλυψης και έκτακτων αναγκών

Το πρόγραμμα «Χρηματοδότησης έναντι επιταγών» συμφέρει γιατί ικανοποιεί άμεσα τις απαιτήσεις μιας μικρομεσαίας επιχείρησης, εξασφαλίζοντάς πολλαπλά οφέλη.

ΟΦΕΛΗ

Ταχύτητα:	Δυνατότητα χρηματοδότησης επιταγών πελατείας σε 10 λεπτά από τη στιγμή που τις προσκομίζετε.
Εξυπηρέτηση:	24 ώρες το 24ωρο <u>αναλυτική παρακολούθηση</u> του χαρτοφυλακίου των επιταγών σας μέσω της υπηρεσίας e-Banking. Η δυνατότητα αυτή είναι μοναδική για τα Ελληνικά δεδομένα.
Χαμηλό κόστος:	Επιτόκιο διαμορφωμένο για επαγγελματίες και επιχειρήσεις (Βασικό Επιτόκιο Κεφαλαίου Κίνησης Επαγγελματιών).
Ευελιξία:	Δυνατότητα χρηματοδότησης και χωρίς την προσκόμιση επιταγών.
Εξασφάλιση:	Χωρίς Πρόσθετες Εξασφαλίσεις.
Επιπλέον Παροχές:	Καρνέ Επιταγών Λογαριασμός Όψεως

• Professional Equity Line & Loan

Ενεργοποιήστε το ακίνητό σας και δώστε ώθηση στην επιχείρησή σας με extra χαμηλό επιτόκιο και express διαδικασία

Με το συγκεκριμένο πρόγραμμα μπορεί ο ιδιοκτήτης μιας μικρομεσαίας επιχείρησης, να χρηματοδοτηθεί έως 500.000 ευρώ χρησιμοποιώντας το ακίνητο του ως εξασφάλιση για την τράπεζα (υποθήκη), λαμβάνοντας υψηλή χρηματοδότηση με χαμηλό επιτόκιο, με το κεφάλαιο που προκύπτει από την χρηματοδότηση να χρησιμοποιείται για συγκέντρωση οφειλών όπως αλλά δάνεια στην ίδια τράπεζα ή σε άλλη κ.α.

ΟΦΕΛΗ

- Έγκριση και υπογραφή σύμβασης σε 30 λεπτά
- Χαμηλό επιτόκιο βάση Euribor ή Ελβετικού Φράγκου
- Επιλογή τρόπου αποπληρωμής και προσαρμογή της δόσης στα δικά σας μέτρα

Κερδίστε

- από τη συγκέντρωση οφειλών με καλύτερους όρους
- από τις φοροαπαλλαγές που έχουν οι επαγγελματικές χρηματοδοτήσεις

- **Χρηματοδότηση για Εισαγωγές / Ανοικτό Εισαγωγικό**

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε εμπόρους, οι οποίοι πραγματοποιούν εισαγωγές εμπορευμάτων από το εξωτερικό. Με αυτό το πρόγραμμα η τράπεζα χρηματοδοτεί την κάθε εισαγωγή που πραγματοποιεί ένας έμπορος.

Η Eurobank μπορεί να καλύψει οποιαδήποτε ανάγκη για εισαγωγή, σε όποια αγορά και αν απευθύνεται αυτή.

Συγκεκριμένα προσφέρει:

- Ολοκληρωμένο χρηματοδοτικό πακέτο με ελκυστικό τιμολόγιο για εισαγωγές
- Χρηματοδότηση ΜΟΝΟ με την υπογραφή σας
- Επιλογή της μορφής λογαριασμού που ταιριάζει καλύτερα στην λειτουργία της επιχείρησής σας (ανοικτό ή τακτής λήξης)
- Γρήγορες και απλές διαδικασίες που σας εξοικονομούν σημαντικό χρόνο
- Μειωμένη προμήθεια στα μηχανάκια (POS) καρτών Eurobank (απευθύνεται στους λιανέμπορους)

6.3.2. Επαγγελματικός εξοπλισμός

Μία δεύτερη μορφή πίστωσης που προσφέρει η EFG EUROBANK στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ανήκει στα μακροπρόθεσμα δάνεια είναι ο επαγγελματικός εξοπλισμός. Με την συγκεκριμένη χρηματοδότηση, η τράπεζα δίνει χρήματα στον ιδιοκτήτη μιας μικρομεσαίας επιχείρησης να αγοράσει τον επαγγελματικό εξοπλισμό που χρειάζεται. Με δάνειο τακτής λήξης και προσκομίζοντας ο πελάτης προτιμολόγια και κατά την εκταμίευση του πόσου τιμολόγια από των πωλητή, αγοράζει και τον επαγγελματικό εξοπλισμό(επαγγελματικό αυτοκίνητο, γραφείο, μηχανήματα κ.α.)

Το πρόγραμμα που υπάρχει για χρηματοδότηση επαγγελματικού εξοπλισμού από την EFG EUROBANK είναι ένα, το εξής:

- **Προγράμματα Επαγγελματικού Εξοπλισμού Τακτής Λήξης**

Συχνά, ο προγραμματισμός των ταμειακών εκροών είναι βασική προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία μιας επιχείρησης. Με τα προγράμματα Επαγγελματικού Εξοπλισμού Προκαθορισμένης Αποπληρωμής μπορεί μία μικρομεσαία επιχείρηση να καθορίσει εκείνη τους όρους με τους οποίους θα πραγματοποιήσει την επένδυσή της. Επιλέγοντας το ύψος χρηματοδότησης, το είδος του επιτοκίου, τη διάρκεια, το χρόνο πληρωμής της δόσης και ταυτόχρονα εξασφαλίζει τις φοροαπαλλαγές που συμφέρουν την επιχείρησή.

ΟΦΕΛΗ

Υψηλό ποσοστό χρηματοδότησης:	Έως 100% του κόστους αγοράς εξοπλισμού
Δυνατότητα Προγραμματισμού Δόσεων:	Μηνιαίες ή Τριμηνιαίες Δόσεις
Επιτόκιο:	Κυμαινόμενο με βάση το α) Βασικό επιτόκιο Επαγγελματικού Εξοπλισμού β) Euribor γ) Chf Libor (Ελβετικό νόμισμα)
Μεγάλη Διάρκεια:	Έως 20 έτη
Περίοδο Χάριτος:	Έως 2 έτη
Φορολογικές απαλλαγές:	Από τόκους και αποσβέσεις για περαιτέρω μείωση του κόστους δανεισμού

6.3.3. Επαγγελματική Στέγη

Το προϊόν αυτό αφορά χρηματοδότηση προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις με μοναδικό σκοπό την αγορά, κατασκευή ή ανακαίνιση της επαγγελματικής στέγης. Η βασική εξασφάλιση που ζητείται από την τράπεζα είναι η υποθήκη ακινήτου, που αυτό μπορεί να είναι είτε το προς αγορά ακίνητο είτε κάποιο άλλο ή καμιά φορά συνδυασμός και των δύο, και εδώ η χρηματοδότηση είναι τακτής λήξης.

Το προϊόν αυτό αποτελείται από τα εξής προγράμματα:

- Προγράμματα Επαγγελματικής Στέγης Τακτής Λήξης

Χρηματοδότηση έως 100% της εμπορικής αξίας του ακινήτου με το χαμηλότερο επιτόκιο Επαγγελματικής Στέγης

Με αυτό το πρόγραμμα δίνετε η δυνατότητα σε μια μικρομεσαία επιχείρηση να Αγοράσει ή να κατασκευάσει την Επαγγελματική της Στέγη με το

ανταγωνιστικότερο επιτόκιο της αγοράς και ακόμη να εξασφαλίσει για την επιχείρησή φορολογική ωφέλεια έως 40% από τόκους και αποσβέσεις

ΟΦΕΛΗ

Υψηλό Ποσοστό Χρηματοδότησης:	Εως 100% της εμπορικής αξίας του ακινήτου ή του προϋπολογισμού εργασιών
Δυνατότητα Προγραμματισμού Δόσεων:	Μηνιαίες ή Τριμηνιαίες Δόσεις
Επιλογή Επιτοκίου:	<ul style="list-style-type: none"> • Σταθερό για 1 ή 3 έτη σε ευρώ ή ελβετικό φράγκο • Κυμαινόμενο με βάση το Euribor ή Chf Libor
Μεγάλη Διάρκεια:	Εως 25 έτη
Περίοδος Χάριτος:	Εως 2 έτη
Πρόωρη αποπληρωμή:	Χωρίς επιβάρυνση στην κυμαινόμενη περίοδο
24ωρη τραπεζική εξυπηρέτηση:	<ul style="list-style-type: none"> • εξόφληση δόσης από το ATM ή με ένα τηλεφώνημα στο 210 -95 55 222 • πληροφόρηση για υπόλοιπο λογαριασμών, δόσεις, λήξεις νομιμοποιητικών εγγράφων με ένα τηλεφώνημα στο 210-9555222 -210-9555222.

- **Ανακαίνιση - Επισκευή**

Η ανακαίνιση - επισκευή της επαγγελματικής στέγης μιας επιχείρησης αποτελεί πραγματική επένδυση, και η EFG Eurobank δίνει την δυνατότητα με το πρόγραμμα αυτό σε κάθε μικρομεσαία επιχείρηση να ανακαινίσει ή να επισκευάσει την επαγγελματική στέγη της ώστε να:

- Αναβαθμίζει και να διατηρεί ανταγωνιστική την εικόνα της επιχείρησής σας
- Εκσυγχρονίζει τις υποδομές για την υλοποίηση των αναπτυξιακών σας σχεδίων

ΟΦΕΛΗ:

- Υψηλό ποσοστό χρηματοδότησης, που βάσει του προϋπολογισμού εργασιών φθάνει το 80%
- Επιλογή σταθερού ή κυμαινόμενου επιτοκίου, σε ευρώ ή ελβετικά φράγκα
- Χρηματοδότηση και με προσωπικές εγγυήσεις
- Δυνατότητα ανακαίνισης τόσο σε ιδιόκτητο όσο σε ενοικιαζόμενο ακίνητο
- Φοροαπαλλαγές από τόκους και αποσβέσεις

6.4. Νέα χρηματοδοτικά προγράμματα για την κάλυψη αναγκών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Σε αυτό το μέρος θα αναφερθούμε σε κάποια προγράμματα, όπου δημιουργήθηκαν πρόσφατα από την τράπεζα EFG EUROBANK (μετά τον Οκτώβριο του 2008), λόγω της κατάστασης όπου επικρατεί στην οικονομία της Ελλάδος.

Αυτά είναι τα εξής:

- Συγκέντρωση Οφειλών

Με αυτό το πρόγραμμα δίνετε η δυνατότητα σε ένα ιδιοκτήτη μιας μικρομεσαίας επιχείρησης να μεταφέρει όλες τις οφειλές του σε δανεια ακόμα και προσωπικά μειώνοντας το κόστος του. Η πιο σύνθητες εξασφάλιση που ζητά η τράπεζα σε αυτή την περίπτωση είναι υποθήκη ακινήτου.

ΟΦΕΛΗ

- χαμηλή δόση σε ευρώ ή ελβετικό φράγκο
- επιλογή λογαριασμού που ταιριάζει στο προφίλ της επιχείρησής σας
- δυνατότητα επιλογής:
 - κυμαινόμενου επιτοκίου το οποίο μειώνεται όσο αυξάνεται η χρήση του πιστωτικού σας ορίου
 - χαμηλού σταθερού επιτοκίου

- Νέα Προγράμματα Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε.

Όπως αναφέραμε και παραπάνω σπουδαιό ρολό στα τελευταία χρόνια παίζει το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στην χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όπου προσφέρει την εγγύηση του στην τράπεζα για την χρηματοδότηση της μικρομεσαίας επιχείρησης που θα πληροί τους όρους ώστε να γίνει αποδεκτή σε αυτά τα προγράμματα.

Αναλυτικά τα προγράμματα που προσφέρει στην τράπεζα EFG EUROBANK την εγγύηση του το ΤΕΜΠΜΕ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις:

Χορηγήσεις με την εγγύηση του Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε.

Η Eurobank, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην συνεχή υποστήριξη και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, **συμμετέχει ενεργά** και στα νέα προγράμματα ΤΕΜΠΜΕ ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων . Τα προγράμματα αφορούν στην:

- **Κάλυψη των δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών**
- **Κάλυψη των Φορολογικών και Ασφαλιστικών Υποχρεώσεων των επιχειρήσεων**

1. Κάλυψη των δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών

<p>Ύψος Χρηματοδότησης:</p>	<p>Το ποσό δανείου είναι από 5.000€-300.000€.Κάθε επιχείρηση μπορεί να υποβάλλει το ανώτερο 6 αιτήσεις καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος (καταληκτική ημερομηνία υποβολής 31/08/2011), με διαφορετικά κάθε φορά παραστατικά (προσφορές ή προτιμολόγια ή τιμολόγια επί πιστώσει 1 ή περισσότερα τη φορά) και έως του ποσού σωρευτικά των 300.000 ευρώ.</p>
<p>Διάρκεια:</p>	<p>Η διάρκεια του δανείου και της εγγύησης είναι 6 έτη με διετή περίοδο χάριτος</p>
<p>Επιτόκιο:</p>	<p>Euribor 6μήνου και μέγιστο περιθώριο 6%, πλέον εισφοράς Ν.128/75.</p>

Εγγύηση ΤΕΜΠΙΜΕ:	Το ποσό του δανείου είναι εγγυημένο κατά 80% από την ΤΕΜΠΙΜΕ Α.Ε.
------------------	---

2. Κάλυψη των Φορολογικών και Ασφαλιστικών Υποχρεώσεων των επιχειρήσεων

Υψος Χρηματοδότησης:	<p>Ποσό δανείου: 5.000-100.000€ Κάθε επιχείρηση μπορεί να υποβάλλει μία (1) αίτηση για υπαγωγή στο πρόγραμμα, με καταληκτική ημερομηνία την 31.10.2010, η οποία θα αφορά το σύνολο των υποχρεώσεων της προς ΔΟΥ και Ασφαλιστικά Ταμεία. Το ανώτατο ποσό δανείου ανά επιχείρηση προσδιορίζεται ανάλογα με τον αριθμό απασχολούμενων και συγκεκριμένα διαμορφώνεται ως εξής:</p> <table border="1" data-bbox="467 1211 1240 1451"> <thead> <tr> <th data-bbox="467 1211 882 1305">ΕΤΗΣΙΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Ε.Μ.Ε)</th> <th data-bbox="890 1211 1240 1305">ΑΝΩΤΑΤΟ ΠΟΣΟ ΔΑΝΕΙΟΥ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="467 1305 882 1352">Από 0 έως και 4,99</td> <td data-bbox="890 1305 1240 1352">40.000€</td> </tr> <tr> <td data-bbox="467 1352 882 1400">5 έως 19,99</td> <td data-bbox="890 1352 1240 1400">70.000€</td> </tr> <tr> <td data-bbox="467 1400 882 1447">20 έως 49,99</td> <td data-bbox="890 1400 1240 1447">100.000€</td> </tr> </tbody> </table>	ΕΤΗΣΙΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Ε.Μ.Ε)	ΑΝΩΤΑΤΟ ΠΟΣΟ ΔΑΝΕΙΟΥ	Από 0 έως και 4,99	40.000€	5 έως 19,99	70.000€	20 έως 49,99	100.000€
ΕΤΗΣΙΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Ε.Μ.Ε)	ΑΝΩΤΑΤΟ ΠΟΣΟ ΔΑΝΕΙΟΥ								
Από 0 έως και 4,99	40.000€								
5 έως 19,99	70.000€								
20 έως 49,99	100.000€								

Διάρκεια:	Η διάρκεια του δανείου και της εγγύησης είναι 6 έτη με διετή περίοδο χάριτος
Επιτόκιο:	Euribor 6μήνου και μέγιστο περιθώριο 6%, πλέον εισφοράς Ν.128/75.
Εγγύηση ΤΕΜΠΙΜΕ:	Το ποσό του δανείου είναι εγγυημένο κατά 80% από την ΤΕΜΠΙΜΕ Α.Ε

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από όλη την παραπάνω αναφορά μας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μια σημαντική διαπίστωση που φαίνεται και αξίζει να αναφερθούμε είναι η σημαντικότητα της μικρομεσαίας επιχείρησης για την οικονομία της χώρας μας. Παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά η βιωσιμότητα τους είναι απαραίτητη γιατί είναι ένας από τους βασικούς πυλώνες της οικονομίας της χώρας.

Οι συνεχείς εξελισσόμενες τεχνολογικές εξελίξεις, το κόστος του δανεισμού και η αβεβαιότητα στις προβλέψεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, τις οδηγούν στην αναζήτηση διαφόρων μορφών χρηματοδότησης. Οι σημαντικές μεταβολές και η απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος δίνει τη δυνατότητα προσφοράς όλο και περισσότερων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Παραδοσιακά η σημαντικότερη μορφή χρηματοπιστωτικού οργανισμού είναι οι τράπεζες. Η εμπειρία, το μέγεθος και τα χρηματοδοτικά εργαλεία τους, τους δίνει συγκριτικό πλεονέκτημα στις σημερινές απελευθερωμένες αγορές. Η προσπάθεια βελτίωσης των διαδικασιών δανεισμού όσο και της προσέλκυσης καταθέσεων οδηγεί όλο το τραπεζικό σύστημα σε έντονο ανταγωνισμό με αποτέλεσμα την καλύτερευση και τον εκσυγχρονισμό του.

Για τη χορήγηση επιχειρηματικών δανείων υπάρχουν σημαντικές προϋποθέσεις όπως η εφαρμογή των κριτηρίων χορηγήσεως των δανείων, οι εξασφαλίσεις εάν αυτά τα δάνεια είναι εξασφαλισμένα και φυσικά η ορθή λειτουργία της διαδικασίας χρηματοδότησης. Σε αυτό το επίπεδο γίνεται μια σε βάθος πιστωτική ανάλυση όπου λαμβάνονται υπόψη όλα τα πιθανά στοιχεία. Τα περισσότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν εξειδικευμένο προσωπικό και δημιουργούν τα ανάλογα συστήματα για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη διαδικασία ανάπτυξης και χορήγησης των δανείων. Ένα ασφαλές και αποτελεσματικό σύστημα πληρωμών επηρεάζει άμεσα την κερδοφορία των δανείων. Ο σχεδιασμός των δανείων στηρίζεται κατά βάση στην πιστοληπτική ικανότητα μέσω της αξιολόγησης των απαραίτητων ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων που έχουν σχέση με την δραστηριότητα και εξέλιξη της επιχείρησης. Τέτοιου είδους στοιχεία αφορούν στο αντικείμενο δραστηριότητας, στην οικονομική κατάσταση, στην διοίκηση και οργάνωση της επιχείρησης.

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης είναι η καλύτερη εξασφάλιση για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το χρηματοοικονομικό περιβάλλον όμως είναι γεμάτο κινδύνους και συνεχώς μεταβαλλόμενο έτσι χρειάζεται η διασφαλιστική αξία των εξασφαλίσεων είτε πρόκειται για ενοχικές είτε για εμπράγματα. Οι

εξασφαλίσεις αφορούν στα ενέχυρα, προσημειώσεις και υποθήκες και ενοχικές εγγυήσεις.

Ο πιστωτικός κίνδυνος προκύπτει από την παρέμβαση των τραπεζών στη διαδικασία μεταφοράς κεφαλαίων μεταξύ των πλεονασματικών και των ελλειμματικών οικονομικών μονάδων και ορίζεται ως η αδυναμία εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων. Η ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου ενσωματώνεται στο επιτόκιο χρηματοδότησης, στο οποίο εμπεριέχεται και το περιθώριο κινδύνου. Η μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται με την κατηγοριοποίηση των πιστούχων σε βαθμίδες. Οι βασικές μέθοδοι για την κατάταξη αυτή είναι η credit scoring για τη χρηματοδότηση επαγγελματιών και μικρών επιχειρήσεων που χρησιμοποιεί και η EFG EUROBANK. Το κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα χρησιμοποιεί την δική του κλίμακα διαβαθμίσεων πιστωτικού κινδύνου, χωρίς όμως πολλές διαφορές μεταξύ τους, καθώς οι κίνδυνοι για όλες τις τράπεζες είναι ίδιοι.

Η κεφαλαιακή επάρκεια είναι ο σημαντικότερος παράγοντας για την διαχείριση κινδύνων. Οι εποπτικές αρχές των τραπεζικών συστημάτων με την καθιέρωση των κανόνων της Επιτροπής της Βασιλείας στοχεύουν την υιοθέτηση ενός ελαχίστου επιπέδου ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να έχει κάθε πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Σκοπός της αναθεωρημένης έκδοσης του πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας το οποίο διακρίνεται σε τρεις πυλώνες είναι ο περιορισμός των επισφαλειών και η ενίσχυση της ικανότητας απορρόφησης ζημιών σε περίπτωση οποιουδήποτε προβλήματος ανακύψει κατά τη διάρκεια εξόφλησης των δανείων.

Ακριβώς όλα τα παραπάνω ισχύουν και την τράπεζα όπου έγινε περαιτέρω ανάλυση παραπάνω την EFG EUROBANK, όπου είναι μια από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα, και έχει ένα το μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά όσο αφορά την χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Καθώς πιστεύει και έχει την άποψη ότι είναι η ραχοκοκαλιά τις ελληνικής οικονομίας, και μέσα από την χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με μια ευρεία γκάμα χρηματοδοτικών προϊόντων που συμβαδίζει ανάλογα με τις ανάγκες κάθε μιας επιχείρησης, τις βοήθα να αναπτυχθούν ώστε να υπάρχουν καλά αποτελέσματα και για τις ίδιες αλλά και την οικονομία της χώρας, αλλά και για την ίδια την τράπεζα.

ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Κιόχος Π. Α. -Παπανικολάου Γ. Δ. «Χρήμα -Πίστη - Τράπεζες» έκδοση Ελληνικά Γράμματα.
2. Κορρές Μ. Γεώργιος -Χιόνης Π. Διονύσιος «Ελληνική Οικονομία» εκδόσεις ΑΘ. ΣΤΑΜΟΥΛΗ.
3. Π.Κυριαζόπουλος Γ. Παν. «Σύγχρονες Μορφές Διοίκησης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» Σύγχρονη Εκδοτική.
4. Αλεξάκης Π. -Πετρακης Π. «Εμπορικές αναπτυξιακές τράπεζες» εκδόσεις Παπαζήση.
5. Σίσκος Ι. -Ζοπουνίδης Κ. -Παπής Κ. «Μάνατζμεντ Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης Ηράκλειο 1996.
6. Τόλιος Γιάννης «Συγκέντρωση Κεφαλαίου Τραπεζικοί και Ασφαλιστικοί Όμιλοι στην Ελληνική Κοινωνία» εκδόσεις ΑΝΤ.ΣΑΚΟΥΛΑ.
7. Άρθρο, Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης «Μικρομεσαίες επιχειρήσεις/ Ο πυλώνας της οικονομίας» περιοδικό "Επιστημονικό Μάρκετινγκ".
8. Ένωση ελληνικών τραπεζών «Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2009».
9. Ελληνική Ένωση Τραπεζών, «Η συμβολή του τραπεζικού συστήματος στη ελληνική Οικονομία».
10. Αγγελόπουλος, Παναγιώτης (2008), Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη.
11. Δασκάλου, Γεώργιος (1999), Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
12. Δεμίρης, Χαράλαμπος (1993), Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Χρηματοδοτήσεις: Θεωρία και πράξη, Εκδόσεις Επίκαιρα Θέματα.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ:

1. Τράπεζας Της Ελλάδος: www.bankofgreece.gr

- Νομισματική πολιτική (2000-2001).
- Νομισματική πολιτική (2001-2002).
- Νομισματική πολιτική (2002-2003).
- Νομισματική πολιτική (2003-2004).
- Νομισματική πολιτική (2004-2005).
- Νομισματική πολιτική (2005-2006).
- Νομισματική πολιτική (2006-2007).
- Νομισματική πολιτική (2007-2008).
- Νομισματική πολιτική (2008-2009).
- Νομισματική πολιτική (2008-2009).
- Έκθεση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, Ιούλιος 2010.
- Δάνεια προς τις εγχώριες επιχειρήσεις και νοικοκυριά από τα Πιστωτικά.
- Ιδρύματα και την Τράπεζα της Ελλάδος (1980 - 2010).
- Κεφαλαιακή Επάρκεια (Βασιλεία II).

2. www.Capital.gr

3. www.naftemporiki.gr

4. www.eurobank.gr

5. www.eommex.gr

6. www.icap.gr